

Siun
SOTE
POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös

VOIMASSA: 1.1.2026 – 31.12.2029

LAUSUNTOVERSIO

Sisällys

JOHDANTO	4
Lausuntojen huomioiminen palvelutasopäätöksessä	4
Sisäministeriön antamien suositusten huomioiminen palvelutasopäätöksessä	4
Pelastustoimen palveluista laaditun selvityksen huomioiminen palvelutasopäätöksessä	5
Pelastustoimen palveluista laaditun hyvinvointialuetta koskevan sekä kansallisen arvioin huomioiminen palvelutasopäätöksessä	5
Puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi määrättyjen toimenpidevelvoitteiden huomioiminen palvelutasopäätöksessä	5
Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden huomioiminen palvelutasopäätöksessä	6
1 KESKEISET LINJAUKSET	7
1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät	7
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	7
1.3 Tuottamistavan valinta	9
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	9
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	10
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	10
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	10
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	11
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	11
2.2 Pelastustoiminta	11
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	13
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	13
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	13
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	15
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	19
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	19
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	19
4.1.2 Palontutkinta	20
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	22
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	23
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	23

4.1.6	Valvontatehtävät	24
4.1.7	Valmiuden tarkastaminen	25
4.1.8	Muut onnettomuuksien ehkäisy- ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön tai kemikaalilainsäädännön edellyttämät tehtävät)	26
4.2	Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	26
4.2.1	Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	26
4.2.2	Pelastustoiminta	28
4.2.3	Pelastustoiminnan johtaminen	56
4.2.4	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	57
4.2.5	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	58
4.2.6	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	58
4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	60
4.3.1	Hälytysohje	60
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	60
4.3.3	Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa	61
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	61
4.3.5	Eriyistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma	62
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)	62
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	63
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	63
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	63
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	64
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	64
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	66
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu	66
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	66
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio	67
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen	68
4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve	69
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	70

4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	70
4.5.8	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	71
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	72

JOHDANTO

Lausuntojen huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Aluehallintoviraston lausunnot edellisistä pelastustoimen palvelutasopäätöksistä:

Aluehallintovirasto on antanut 18.11.2022 lausunnon, jonka mukaan sen hetkiset puutteet pelastustoiminnan toimintavalmiusajoissa ovat aluehallintoviraston näkemyksen mukaan huomattavia ja edellyttävät korjaavia toimenpiteitä. Puutteita on korjattu 1.1.2024 voimaan tulleella palvelutasopäätöksellä, jonka jatkoksi tätä palvelutasopäätösasiakirjaa on päivitetty. Lisäksi aluehallintovirasto on arvioinut vuonna 2023 ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta ja todennut siinä olevan puutteita erityisesti suunnitteluvalmiudessa. Aluehallintovirasto on todennut lausunnossaan palvelutasopäätöksestä 27.9.2023, että se täyttää sisällöltään palvelutasopäätöksessä vaadittavat asiakokonaisuudet.

Valmisteilla olevasta pelastustoimen palvelutasopäätöksestä on pyydettävä aluehallintovirastolta lausunto. Lisäksi on tarpeellista kuulla alueen kuntia ennen palvelutasosta päättämistä. Lausunnoista laaditaan erillinen lausuntoyhteenveto osaksi päätösmateriaalia.

Sisäministeriön antamien suositusten huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Sisäministeriö on antanut pelastustoimen kehittämiseksi yleisiä suosituksia, jotka ovat:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Yleisiä tavoitteita ei kaikilta osin ole pystytty edistämään laaditussa palvelutasopäätöksessä, esimerkiksi toimintavalmiuden kehittämistä on jouduttu laaditussa kehittämissuunnitelmassa lykkäämään myöhemmäksi. Keskeinen syy on hyvinvointialueen taloudellinen tilanne, joka rajoittaa kehittämistä. Lisäksi onnettomuuksien ja tulipalojen määrä ei vaikuta vähenevän nykytoimenpiteillä tavoitteen mukaiseksi. Keskeiset työturvallisuutta edistävät toimet, kuten sammutustekniikan kehittäminen on edennyt hyvin, mutta edelleen esimerkiksi suojavarusteiden kehittäminen ja teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa ei ole pystytty toteuttamaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Pelastustoimen palveluista laaditun selvityksen huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Aluehallintovirasto on laatinut selvityksen pelastustoimen palvelujen tilasta edellisen kerran vuoden 2024 toimintatietoihin perustuen.

Pelastustoimen palveluista laaditun hyvinvointialuetta koskevan sekä kansallisen arvioin huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Aluehallintovirasto on julkaissut 18.10.2023 asiantuntija-arvion pelastustoimen palvelusta vuodelta 2022. Arviossa tuodaan esille, että:

- Turvallisuusviestinnän määrällinen saatavuus on ollut riittävällä tasolla: 20 prosenttia alueen väestöstä on saavutettu turvallisuusviestintätilaisuuksissa. Valvontatoiminta ei toteutunut määrällisesti tavoitteiden mukaisesti, sillä suunnitellusta valvonnasta toteutui vain 78 prosenttia.
- Pelastustoiminnan palvelujen kehitystarpeista merkittävin on toimintavalmiusaikojen puutteiden korjaaminen. Myös raskaan ajoneuvokaluston ja venekaluston ikääntyminen saattaa aiheuttaa jatkossa puutteita toimintavalmiudessa.
- Pelastustoimella on riittävä kokonaiskäsitys väestönsuojeluun varautumiseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta. Varautuminen ja suunnittelu ovat pääosin riittävällä tasolla, vaikka osa varautumis- ja suunnittelutyöstä on vielä loppuun saattamatta.
- Aluehallintoviraston käsityksen mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastustoimen investointisuunnitelmassa esitetyt investoinnit ovat hyvin perusteltuja ja perustuvat selkeään tarpeeseen. Aluehallintoviraston saamien tietojen mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastustoimen investointisuunnitelman mukaisilla investoinneilla investointivelka kasvaa.

Asiantuntija-arvion perusteella onnettomuuksien ehkäisyn tavoiteasettelua ja valvontasuunnitelman valmistelun periaatteita on tarkennettu tässä palvelutasopäätöksessä. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikapuutteisiin esitetään tässä palvelutasopäätöksessä useita korjaavia toimenpiteitä, erityisesti päivystysjärjestelmän uudistamista. Valmiussuunnittelun osalta jatketaan aloitettuja toimenpiteitä siten, että varautuminen vastaa toimintaympäristön haasteisiin. Investoinnit on pyritty suunnittelemaan kaluston uudistamisen ja investointikyvyn kannalta kestävästi, mutta rajoitukset investointimahdollisuuksissa väistämättä heikentävät kalustollista tilaa.

Puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi määrättyjen toimenpidevelvoitteiden huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Toimintavalmiuspuutteiden korjaamiseksi on kehittämissuunnitelmassa esitetty useiden toimenpiteiden muodostama kokonaisuus.

Kokonaisuus on vaiheistettu koko palvelutasopäätöskaudelle ja toimenpiteiden painopiste on palvelutasopäätöskauden loppupuolella. Kauden ensimmäisten vuosien on arvioitu olevan hyvinvointialueen taloudelle siten tiukat, ettei merkittäviä kehittämis ehdotuksia ole

näille vuosille tehty, vaikka niiden tarve on asiantuntija-arviossa sekä palvelujen suunnittelussa todettu.

Palvelutasopäätös sisältää seuraavat korjaavat toimenpiteet:

- Päivystävien pelastusasemien määrän lisääminen ja seudullisen kattavuuden parantaminen.
- Pienten pelastusasemien toiminnan turvaaminen.
- Onnettomuuksien ehkäisytöön ja valvontatoiminnan kehittäminen.

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Pelastuslaitoksen palvelut on suunniteltu alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta kestäväällä tavalla. Yhdenvertaista saatavuutta varmistavat elementit ovat pelastustoimen toimintavalmiudelle valtakunnallisesti asetetut vaatimukset, alueellinen riskienarviointi ja sen perusteella tehty pelastusasemaluokitus.

Yhdenvertaisen saatavuuden kulmakivi on lähipalveluna toimiva pelastusasema.

Lähipalveluna toteutettu malli mahdollistaa pelastustoiminnan onnistumisen edellytyksenä olevan nopean avun saamisen myös maakunnan harvaan asutulla alueella.

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastustoimen strategiset päämäärät perustuvat valtioneuvoston pelastustoimelle asettamiin strategisiin tavoitteisiin ja hyvinvointialueen strategiaan tavoitteisiin.

Pelastustoimelle ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella asetetut painopisteet ovat seuraavat:

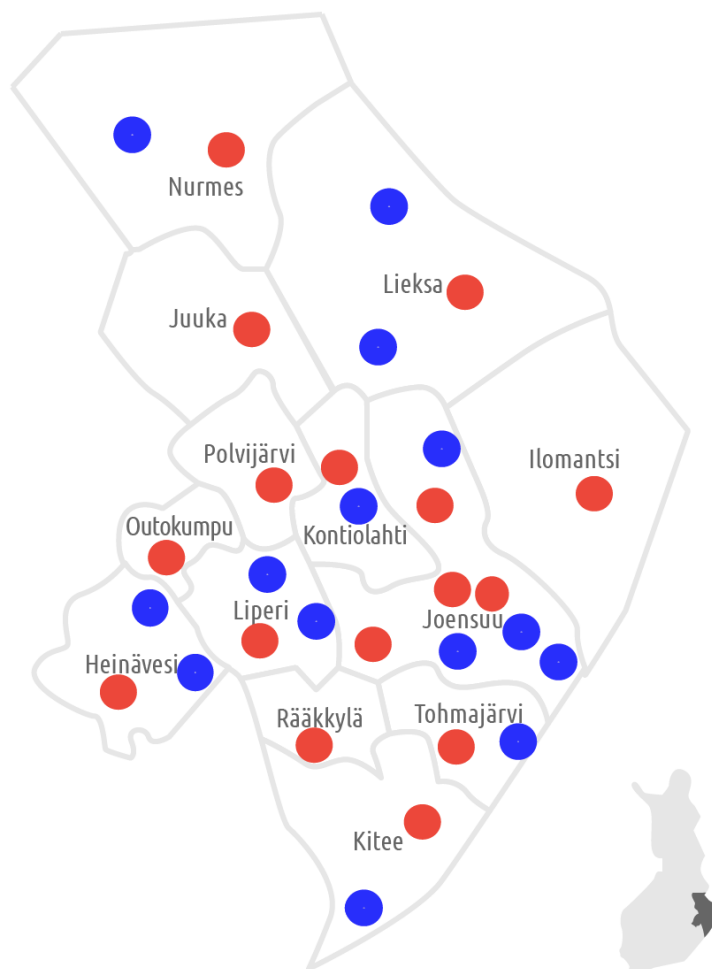
1. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden runkoa on vahvistettava toimintavalmiuden puutteiden korjaamiseksi ja varallaolosta pääosin luovutaan kiireellisen toiminnan varmistamisessa. Muutos toteutetaan lisäämällä päivystäviä pelastusasemia toimintavalmiuden rungoksi alueellisesti ja seudullisesti järkevillä tavoilla sekä tukemalla lähipelastusasemien toimintaa ja sivutoimisen pelastushenkilöstön toimintaedellytysten säilymistä muutoksen yhteydessä.
2. Pelastuslaitoksen varautumista parannetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin kehittämällä henkilöstön osaamista ja kalustoa.
3. Pelastuslaitos varautuu toimintansa hoitamiseen yhteiskunnan normaaliolojen häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestösuojelutilanteissa panostamalla poikkeusolojen suorituskykyyn ja suunnitelmavalmiuksiin sekä kehittämällä henkilöstön osaamista ja lisäämällä materiaalihankintoja.
4. Ikäihmisten asumisturvallisuusratkaisuja kehitetään ja edistetään yhdessä hyvinvointialueen sosiaalipalvelujen kanssa. Lisäksi turvallisuuskoulutusta kohdennetaan hyvinvointialueen henkilökunnalle ja yleisölle sekä niihin henkilöturvallisuuskohteisiin, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pitkä.
5. Pelastusasemahankkeita edistetään palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman ja investointiohjelman mukaisesti.

Pelastustoimen palvelutasoon ei esitetä maakunnan tasolla merkittäviä muutoksia nykyiseen palvelutasoon nähden.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Pelastuslaitos toimii Pohjois-Karjalan maakunnassa, 13 kunnassa. Toiminta-alueen muodostavat Heinäveden kunta, Ilomantsin kunta, Joensuun kaupunki, Juuan kunta, Kiteen kaupunki, Kontiolahden kunta, Lieksan kaupunki, Liperin kunta, Nurmeksien kaupunki, Outokummun kaupunki, Polvijärven kunta, Rääkkylän kunta ja Tohmajärven kunta.

Pohjois-Karjala rajoittuu Kainuun, Pohjois-Savon, Etelä-Savon sekä Etelä-Karjalan maakuntiin. Lisäksi maakunnalla on yhteistä rajaa Venäjän (Karjalan tasavallan) kanssa 296 kilometriä. Maakunnan pinta-ala on 21 585 km², josta vesistöä on 3 803 km². Asukkaita on 163 281 (31.12.2021), joka on noin kolme prosenttia koko maan asukasluvusta. Maakunnan asukkaista 11 prosenttia asuu ensimmäisen luokan riskialueella ja 43 prosenttia toisen luokan riskialueella. Kolmannen riskiluokan alueella asuu 13 prosenttia maakunnan asukkaista. Neljännen luokan riskialueella asuu 33 prosenttia maakunnan asukkaista.

Kuva 1: Pelastusasemat Pohjois-Karjalassa.

Pelastustoimen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen varaudutaan kaikissa oloissa. Pelastustoimen lakisääteiset tehtäväryhmät ovat:

1. Hälytystoiminta
2. Onnettomuuksien ehkäisy
3. Kemikaali- ja räjähdevalvonta
4. Varautuminen ja väestönsuojelu

Pelastuslain edellyttämien palvelujen lisäksi pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja ja muita sosiaali- ja terveystoimen tukipalveluja osana hyvinvointialueen organisaatiota. Ensihoitopalveluiden määrästä, laadusta ja voimavaroista päätetään ensihoidon palvelutasopäätöksessä.

Pelastustoimintapalveluja järjestetään osittain lähipalveluina ja osin keskitettyinä palveluina. Lähipalvelut tuotetaan laajalla pelastusasemaverkolla. Keskitettyjä palveluja ovat vaativan pelastustoiminnan suorituskyvyt ja pelastustoiminnan johtamisen palvelut. Hälytystoiminta on mitoitettu siten, että vuorokausittain pystytään hoitamaan enintään 20 lyhytaikaista

hälytystehtävää. Tämän määrän ylittävä tai kestoaltaan pidemmät tehtävät edellyttävät toimintavalmiuden kohottamista ja resurssien järjestelyä.

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä suorittaa koko pelastuslaitoksen henkilöstö. Onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty lähi- ja keskitettyinä palveluina. Lähipalvelua ovat turvallisuuskoulutus ja asumisen turvallisuuden edistäminen. Keskitettyjä palveluja ovat asiantuntijapalvelut, valvontapalvelut ja rakentamisen ohjaus. Kemikaali- ja räjähdevalvonta on kokonaan keskitettyä palvelua.

Varautuminen pelastustoimen tehtävien hoitamiseen otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Varautumisen ja väestönsuojelun asiantuntijatehtävät ovat keskitettyjä palveluja.

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten hyvinvointialueella on pelastuslaitos. Pelastuslaitoksesta käytetään nimeä Pohjois-Karjalan pelastuslaitos.

Pelastustoimen tehtäviä tuotetaan yhteistoiminnassa muiden pelastuslaitosten kanssa. Yhteistoiminta perustuu sopimuksiin.

Pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palvelut itse ja erikseen tehtävien sopimusten perusteella niiden toteuttamiseen voi pelastuslaitoksen valvonnassa osallistua muita toimijoita, kuten tehdaspalokuntia ja pelastusalalla toimivia yhdistyksiä ja vapaaehtoisia.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Hyvinvointialue ohjaa pelastustoimea kuten muutakin omaa toimintaansa. Ohjauksen keskeinen menettely on palvelutasopäätösprosessi. Palvelutasopäätöksen toteutuminen arvioidaan kalenterivuositain ja palvelujen toteutumisesta annetaan selvitys samassa yhteydessä, kun palvelujen toteutumisesta raportoidaan valvontaviranomaisille.

Omavalvonnan periaatteet on kirjattu hyvinvointialueen omavalvontaohjelmaan ja sitä tarkemmin määrittelevään omavalvontasuunnitelmaan.

Omavalvonnan keskeiset arviointimekanismit ovat:

- valmiuspoikkeamat (määrä ja laatu, vrt. asemaluokitus)
- potilashaittatapahtumat (laatuportti)
- vaaratilanne- ja työturvallisuuspoikkeamat (laatuportti)
- tietosuojapoikkeamat (Granite)
- pelastustoiminnan resurssien riittävyys (ei riittävät resurssi, PRONTO)
- toimintavalmiuserien toteutuminen

Pelastuslaitokseen hallinnollisena organisaatio-osana kohdistetaan sisäistä ja ulkoista valvontaa hyvinvointialueen valvontakäytäntöjen mukaisesti.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Jatkuva riskienhallinta perustuu seuraavien työkalujen käyttöön:

- Työturvallisuuden vaarojen arviointi,
- poikkeamien tarkastelu ja ilmoituskanavien käyttö,
- sisäisen ja ulkoisen palautteiden kerääminen ja systemaattinen käsittely,
- onnettomuusmääräkehityksen seuranta ja arviointi sekä
- uhka-arviointi kansallisen, alueellisen ja paikallisen riskinarvioinnin perusteella.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Pelastuslaitos varautuu toimimaan kaikissa olosuhteissa siten, että asetettu palvelutaso toteutuu. Toiminnan järjestäminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kuvataan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Pelastuslaitos varautuu toimimaan kaikissa olosuhteissa siten, että asetettu palvelutaso toteutuu. Poikkeusolojen aikana pelastuslaitoksen hoidettavaksi tulee myös tehtäviä, joiden toteuttamiseen on varauduttava normaaliaikoina. Toiminnan järjestäminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kuvataan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa.

Kuva 2: Henkilöstöä savusukellusharjoituksessa. Harjoitustoiminnalla varmistetaan henkilöstön osaaminen ja valmius.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Onnettomuuksien ehkäisy- ja valvontatoiminta on toteutunut lähes tavoitteiden mukaisesti vuosittain. Suurimmat puutteet ovat olleet erityiskohteiden valvonnassa, jossa vuosittaisia tavoitteita ei ole saavutettu muun muassa koronan aiheuttamista rajoituksista ja valvontatoimintaa suorittavan henkilöstön vähäisestä määrästä johtuen. Vuonna 2022 suunnitellusta valvonnasta toteutui 78 prosenttia. Muissa valvontamuodoissa tavoitteet on vuosittain saavutettu.

Viimeisen palvelutasopäätöskauden aikana muun muassa riskiasuntojen valvontamenettelyt ja paloriski-ilmoitusten käsittelymenettely on tarkentunut ja laadullisesti parantunut. Palvelutasopäätöskauden aikana otettiin käyttöön uusia palvelumuotoja ikäihmisten asumisturvallisuuden parantamiseksi.

Onnettomuuksien ehkäisytyö perustuu laajasti yhteistoimintaan muiden toimijoiden kanssa. Pelastuslaitos on ollut aktiivinen toimija järjestö- ja viranomaisverkostoissa. Turvallisuusviestintää on kehitetty huomioiden oman alueen tarpeet sekä valtakunnallisesti yhteisesti sovittujen painopisteiden perusteella.

Toimintaa on pyritty suuntaamaan jatkuvasti yhä riskiperusteisemmin määritellyksi. Pelastuslaitoksen valvontatoimintaa tulisi suunnata nykyistä voimakkaammin syrjäytymisvaarassa olevien, päihdeongelmista kärsivien ja ikäihmisten turvallisuuden parantamiseen. Tämä tarve on havaittavissa onnettomuuskehityksestä.

2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön mediaaneissa on havaittavissa parantumista. Mediaaniaikojen lyheneminen tarkoittaa sitä, että pelastuslaitos on pystynyt kohtaamaan onnettomuudet aiempaa nopeammin ensimmäisen yksikön osalta. Tämä on pelastustoiminnan toimintaedellytysten ja asiakkaan kannalta keskeistä ja osoittaa, että pelastustoiminnan kehittämistoimenpiteet ovat olleet oikeasuuntaisia.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaaniajat ovat sen sijaan hieman pidentyneet. Toimintavalmiusajan täyttyminen edellyttää, että onnettomuuspaikalle on saatu riittävä henkilöstövahvuus. Mikäli vahvuus ei täyty, ei täyty myöskään toimintavalmiusaika. Pelastuslaitoksella on ollut ongelmia varmistaa riittävä henkilöstövahvuus hälytystehtäviin, ongelma kohdistuu erityisesti maakunnan pienempien kuntien alueille.

Valvontaviranomaisen asiakirjojen mukaisesti toimintavalmiusongelmat ovat vähentyneet. Vuonna 2022 ongelmia oli viidessä ruudussa, tällä hetkellä niitä on kahdessa ruudussa. Mainitut ongelmat ovat pitkäaikaisia.

Vuoden 2026 alusta lukien valtakunnalliset ohjeet toimintavalmiuden suunnitteluun ja arviointiin muuttuvat. Tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa esille nousee esille uusia pelastustoiminnan saatavuuteen tai laatuun liittyviä ongelmia.

Todennäköisesti pelastusryhmän ja tätä suurempien muodostelmien toteutumisajat eivät tule täyttymään. Tämä johtuu siitä, että pelastusasemien päivystysvahvuudet ovat pienet, pääosa henkilöstöresurssista tulee hälytystehtäviin vapaalta ja siitä, että pelastusasemien väliset ajomatkat ovat verrattain pitkiä.

Pelastustoimintaan varatun päätoimisen henkilöstön määrä on kasvanut merkittävästi edellisen palvelusopäätöskauden aikana. Päätoimista henkilöstöä on lisätty noin 38 henkilötyövuotta ja lisäksi on varmistettu seudullisesti toimivien pelastusasemien toiminta (Nurmes, Outokumpu, Ilomantsi, Kitee) ja käynnistetty yhden uuden pelastusaseman toiminta (Pekkala). Päätoimisesti työssä olevan henkilöstömäärän lisäämisen yhteydessä pelastuslaitoksen riippuvuus varallaolojärjestelmän toimivuudesta on vähentynyt tavoitellulla tavalla. Varallaolojärjestelmästä luopuminen perustuu siihen liittyneisiin oikeudellisiin ongelmiin.

Valtakunnallinen pelastajapula on vaikeuttanut rekrytointia ja henkilöstön tehtäviä on uudelleen järjestelty, muun muassa siten, että pelastajien työtä on kohdennettu ensihoitotyöstä pelastustoiminnan työtehtäviin. Edellä kuvatun muutoksen jaksottaminen pitkälle aikavälille (2019-2024) on osoittautunut sekä taloudellisesti, että henkilöstön saatavuuden kannalta turvallisiksi ratkaisuksi.

Pelastustoiminnan kehittämisessä, etenkin sammutustoiminnan osalla, on saatu tehdyksi kalustollisia ja menetelmällisiä muutoksia, joilla varmistetaan tehokkaan sammutustoiminnan alkaminen aiempaa nopeammin jo ensimmäisen yksikön saavuttaessa kohteen. Käytännön havainnot tukevat toimintamallin olevan oikea.

Sivutoimisen pelastushenkilöstön määrä on pysynyt vakiintuneella tasolla noin 420 työntekijässä. Määrä riittää pelastuslaitoksen tarpeisiin hyvin. Toisaalta taas sivutoiminen henkilöstö ikääntyy ja erityisesti maakunnan pienimmillä pelastusasemilla henkilöstön fyysinen suorituskyky on heikentynyt erityisesti ikääntymisen seurauksena. Sivutoimisen henkilöstön saatavuus maakunnan keskisellä alueella on hyvä, mutta pienimmillä paikkakunnilla uuden henkilöstön saatavuus on vaikeutunut. Paikoitellen jopa niin vaikeutunut, että se uhkaa pelastusaseman toimintaa lähitulevaisuudessa.

Pelastuslaitoksen kaluston uudistaminen ei ole toteutunut riittävällä tasolla, johtuen aiemman isäntäkuntayhtymän ja hyvinvointialueen niukasta investointikehyksestä. Tämä on johtanut erityisesti raskaan kaluston vanhenemiseen (keski-ikänsä kasvuun) ja pelastuskaluston osalta kaluston modernisoinnin hidastumiseen. Sammutustoiminnan kalustoon on saatu parannuksia metsäpalohankkeen EU-rahoituksen kautta.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastuslaitos on ylläpitänyt asetuksen mukaisen suunnitelmakokonaisuuden. Suunnitelmat ovat pääosin ajantasaiset ja niiden päivitys perustuu aikataulutukseen.

Aluehallintoviraston tekemän arvioinnin mukaisesti suunnitelmissa on sisällöllisen kehittämisen tarpeita ja joiden osa-alueiden osalta suunnitelmissa on puutteita.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastuslaitoksen keskeinen henkilöstövoimavara on sivutoiminen pelastushenkilöstö, joka on Pohjois-Karjalassa työsuhteista. Työsuhteisen sivutoimisen henkilöstön asiat käsitellään palvelutasopäätöksessä ja raportoinnissa samassa yhteydessä kuin muun palkatun henkilöstön.

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan pääyhteistyökumppani on ollut vuosien ajan Pohjois-Karjalan pelastusalanliitto ry. Pelastusalanliiton kanssa pelastuslaitoksella on monialaista yhteistoimintaa ja pelastusalanliitto huolehtii muun muassa palokuntakoulutuksessa ja nuorisotoiminnasta.

Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa toteutetaan muutamien yhdistysten kanssa, joiden kanssa on sovittu pelastustoiminnan tukemisesta. Näitä ovat esimerkiksi pelastuskoiratoiminta, radioamatöörit, järvipelastustoiminta ja vapaaehtoinen pelastuspalvelu.

Toiminta perustuu sopimukseen ja kattavalla tasolla tarpeisiin nähden. Suuria muutostarpeita ei ole havaittu.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Pelastuslaitos on varautunut valmiussuunnitelmin lakisääteisten tehtävien hoitamiseen mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa vallitsevissa olosuhteissa ja turvallisuustilanteissa sekä suunnitellut häiriötilanteista toipumisen.

Suunnittelussa on pyritty tunnistamaan, arvioimaan ja analysoimaan tärkeimpiin toimintoihin kohdistuvia uhkia, arvioimaan käytettävissä olevat resurssit ja sopimaan yhteisistä toimintamalleista eri yhteistyötahojen kanssa.

Pelastuslaitoksella on suunnitelma väestönsuojelullisia toimenpiteitä edellyttäviä tilanteita varten ja valmius käyttöönottaa poikkeusolojen organisaatio mukaan lukien väestönsuojeluorganisaatio. Väestönsuojelun suunnitelmat on tehty yhteistyössä turvallisuusviranomaisten, kuntien ja hyvinvointialueen kanssa.

Valmiussuunnitelma sisältää toimintaohjeet valmiuden nostamiseen sekä lisäresurssien ja tilannejohtamisjärjestelmien käyttöön ottamiseen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmassa on huomioitu varmuusvarastointiin, viestintään ja huoltoon liittyvät näkökohdat. Valmiussuunnitelma sisältää myös liitteitä pelastuslaitoksen varautumiseen liittyen.

Kuva 3: Kalustoa sammutusautossa. Kalusto edellyttää jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitoa. Kalusto ei uusiudu riittävällä nopeudella.

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen paikallinen riskianalyysi on yhdistelmä eri lähteistä koottua tietoa sijoitettuna maantieteellisesti riskiruutuihin. Tämän aineiston kokoaminen paikkatietoon sidottuna antaa kattavan kuvan pelastustoimen riskien todennäköisestä uhkavaikutuksista suhteessa yhteiskuntaan. Lisäksi riskianalyysissä on kuultu pelastuslaitoksen asiantuntijoita.

Riskianalyysi kuvaa todennäköisyyttä tapahtumien esiintyvyyden ja onnettomuuden seurausvaikutusten suhteen. Riskianalyysi ei voi kuitenkaan ennustaa onnettomuuksien tapahtumista ja seurausvaikutuksia. Riskianalyysissä on tarkasteltu myös toteutunutta onnettomuuskehitystä.

Riskianalyysi toimii perustana pelastustoimen palvelutasopäätökselle ja riskiperustaiselle paloasemaluokitukselle sekä onnettomuuksien ehkäisyydelle. Riskianalyysistä esiin nouseviin ughiin pyritään vastaamaan paloasemaverkoston lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn eri keinojen avulla.

Yhteiskunnan ja ympäristön riskit muuttuvat, joten riskianalyysityö vaatii jatkuvaa seurantaa ja yhteistyötä varautumisen eri tahojen kanssa.

Pohjois-Karjalan pelastustoimen riskit painottuvat pääosin rakennettuun ympäristöön. Riskit painottuvat eritoten taajamiin, mutta onnettomuuksia tapahtuu myös runsaasti riskiruutujen ulkopuolella, siellä missä ihmiset liikkuvat. Onnettomuusuhka liittyy liikkumiseen, erityisesti tieliikenteeseen.

Riskiruutujen valtakunnallinen luokitus osuu tarkastelun pääosin kohdalleen, kun ruutujen tietoja on vertailtu keskenään. Tarkastelutavoista riippuen saman riskiluokan ruuduissa on huomattavan erilainen riskiprofiili liittyen esimerkiksi siihen, onko riskiruutu asuinalue vai teollisuusalue.

Paikallisen riskianalyysiin uusina elementteinä pelastuslaitos on tuottanut analyysit sammutusveden tarpeesta alueittain ja kohteittain, vesipelastustarpeet ja -kohteet, korkealta pelastamisen tarpeet, matkailu- ja luontomatkailukohteet sekä maastopaloriskit.

Riskiruutujen määrä on tarkasteltu tilastokeskuksen aineiston perusteella ja onnettomuuskehitysseurannan perusteella. Vuonna 2024 I-riskiluokan ruutuja muodostui seitsemän kappaletta, II-riskiluokan ruutuja 109 kappaletta ja III-riskiluokan ruutuja 127 kappaletta.

Uusi riskiaineisto muuttaa riskiruutuja jatkossa vuosittain, koska ruudun onnettomuuskehitys ja viereisten ruutujen vaikutus on merkittävämpää. Riskiruutuaineisto päivittyy jatkossa vuosittain ja sen tarkempi kuvaus palvelutasopäätöksessä koko palvelutasokaudelle ei ole mahdollista.

Pohjois-Karjalan alueelle on poikkeusolojen riskianalyysin perusteella laadittu ja päivitetty pelastuslaitoksen vastuulla olevat väestönsuojelusuunnitelmat valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdissa mainittujen tilanteiden varalle.

Riskianalyysin lopputuloksena on muodostettu palveluiden mitoitusterusteet, jotka kuvaavat palvelutarvetta.

Onnettomuuksien ehkäisy:

1. Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut toteutuvat lähipalveluna ja ne ovat saatavilla kaikilla maakunnan seutukunnilla.
2. Valvonta on riskiperusteista (suuret omaisuusvahingot ja henkilövahinkoriskit erityisryhmien asumisessa).
3. Valvonnan ja turvallisuuskoulutuksen kohdentaminen pitkän toimintavalmiusajan henkilöturvallisuuskohteisiin.
4. Yleisötapahetkimävalvonta.
5. Kohdistettu turvallisuuskoulutus, jota toteutetaan suunnitelmallisesti kohteisiin ja toimintoihin, joihin pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pitkä.
6. Hyvinvointialueen henkilöstön kouluttaminen (hoito- ja hoivalaitosten henkilöstön turvallisuusosaamisen lisäämiseksi).
7. Ikäihmistien asumisturvallisuuden kehittäminen moniammatillisesti ja laaja-alaisessa yhteistyössä.
8. Rakentamiseen ja maankäyttöön vaikuttaminen paloturvallisen rakentamisen edistämiseksi ja pelastustoiminnan edellytysten ylläpitämiseksi (ml. sammutusveden saatavuusasiat).

Pelastustoiminta:

Pelastustoiminnalla pyritään vastaamaan kaikkiin niihin tilanteisiin, joissa onnettomuus tai sen uhka aiheuttaa vaaraa ihmiselle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Pelastuslaitoksen on pysyttävä vastaamaan tavanomaisiin onnettomuuksiin ja laajamittaisiin onnettomuuksiin. Laajamittaiset onnettomuudet ovat suuria, maantieteellisesti laaja-alaisia tai pitkäkestoisia. Merkittävin osa tehtäväkenttää muodostuu tavanomaisista onnettomuuksista. Keskeiset laajamittaiset onnettomuusvaarat ovat liikenneonnettomuudet, henkilöturvallisuus- tai teollisuuskohteiden tulipalot, maastopalot ja sään ääri-ilmiöiden ilmenemisajankohdat.

Pelastuslaitoksen on ylläpidettävä suorituskykyä, joilla onnettomuusvaaroihin voidaan vastata, keskeiset aihealueet ovat seuraavat:

1. Johtamistoiminta, jolla huolehditaan pelastuslaitoksen valmiudesta, sen sääntelystä, pelastustoimen resurssien kohdentamisesta ja pelastusviranomaiselle kuuluvien toimivaltuuksien käytöstä sekä onnettomuus- tai häiriötilanteen vaatimasta yleisjohdosta.
2. Sammutustoiminta, jolla voidaan vastata eri kokoisten ja laatuisten tulipalojen torjunnasta. Rakennuspaloriski keskittyy voimakkaasti maakunnan keskiosaan ja maastopaloriski maakunnan itä- ja pohjoisosaan. Sammutustoiminnassa olennaisia ovat mahdollisimman nopeasti tehtävät ensitoimet, joilla on paras vaikuttavuus vahinkojen rajoittamisessa. Sammutustoiminnassa tulee varautua lisäksi tilanteisiin, joissa sammuttamista on tarvetta tehdä pitkäaikaisesti tai korkealla.
3. Liikenneonnettomuuspelastaminen, jossa huomioidaan myös raskaan liikenteen onnettomuudet sekä raide- ja ilmaliikenne.
4. Vahingontorjunta- ja raivaus, jolla varaudutaan erilaisten luonnononnettomuuksien, kuten myrskyjen aiheuttamaan raivaustarpeeseen.
5. Ihmisen pelastaminen, jolla varaudutaan pelastaminen ihminen vedestä, maastosta tai poikkeavasta korkeudesta (ylhäältä tai alhaalta) tai rakennussortumasta. Vesipelastustarve kohdistuu voimakkaasti maakunnan keskeiselle alueelle. Maastopelastustarve kohdistuu ensisijaisesti suurille matkailu- ja retkeilyalueille. Poikkeavasta korkeudesta tai sortumasta pelastamiselle on tarvetta vain harvoin, mutta kyvykyys siihen on ylläpidettävä.
6. Ympäristövahinkojen torjunta, jolla varaudutaan öljytuotteiden tai muiden ympäristölle vaarallisen aineiden leviämisen havaitsemiseen, leviämisen rajoittamiseen ja keräämiseen luonnosta ja pintavesistä.
7. Eläinten pelastaminen, jolla varaudutaan auttamaan luonnonvaraisia-, koti-, tai tuotantoeläimiä. Tyypillisesti nämä ovat eläimen auttamista pois olosuhteista tai paikasta, jossa tämä on vaaraksi ihmisille tai, joka on vaaraksi sille itselleen.
8. Huoltotoiminta, jolla varaudutaan huoltamaan kalustoa ja henkilöstöä pelastustoiminnan aikana.

Pelastustoiminnan resurssi on mitoitettu siten, että vuorokausittainen hälytystehtävämäärä on enintään 20 lyhytaikaista ja tavanomaista tehtävää. Vuorokautisen tehtävämäärän kohotessa tätä suuremmaksi tai ollessa pitkäkestoisesti korkeammalla tasolla, pelastuslaitoksen käytössä olevat henkilöstövoimavarat kuluvat.

Tavanomaisten tehtävien hoitamisen lisäksi laajamittaisia onnettomuuksia on satunnaisesti, enintään muutamia vuodessa. Useiden laajamittaisten onnettomuuksien ilmetessä yhtä aikaa pelastuslaitoksen omat voimavarat eivät ole riittäviä.

Pelastuslaitos varautuu pyytämään apua naapuripelastuslaitoksista, virka-apua, laajemmin kansallista ja kansainvälistä apua tehtäviensä hoitamiseksi.

Varautuminen väestönsuojeluun:

1. Pohjautuu normaaliolojen toimintaan.
2. Ylläpidetään hyvä suunnitelma- ja resurssivalmius väestönsuojeluun poikkeusoloissa.
3. Pelastuslaitoksella on normaaliolojen häiriötilanteisiin riittävä suorituskky.
4. Ylläpidetään poikkeusolojen edellyttämä viranomaisyhteistyö.
5. Pohjois-Karjalan varautumisen rakenteiden hyödyntäminen väestönsuojelussa ja varautumisessa.

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ohjauksen osalta toiminta jakautuu maankäytön- ja rakentamisen ohjaukseen (0,5 htv) sekä pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaukseen (0,2 htv). Maankäyttöä koskevissa tapauksissa lausunnon antava henkilö on pääsääntöisesti riskienhallintapäällikkö. Muun rakentamisen ohjauksen osalta pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä alueen rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Jokaisella viidellä toimialueella alueen valvontatoiminnasta vastaava viranhaltija hoitaa paikallisesti yhteistyön alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa. Joensuussa, jossa käsiteltäviä lupa-asioita on selkeästi eniten, on rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen välillä viikoittainen rakennuskatselmuskokous, jossa lupa-asioita ja hankkeita käsitellään. Muissa kunnissa kokouksia pidetään tarpeen mukaan.

Lisäksi pelastusviranomainen antaa pyydettyä lausuntoja suunnitelmista ja tekee rakennusvalvonnan niin edellyttäessä asiantuntijatarkastuksen eli niin sanotun erityisen palotarkastuksen valmistuvissa kohteissa. Pelastustoimen laitteiden ohjaukseen on keskitetysti nimetty yksi valvontatoimen henkilö.

Kaikki valvontatyötä tekevät henkilöt osallistuvat neuvontatoimintaan oman työnsä ohessa. Pelastuslaitoksella on käytössä palotarkastuksen neuvontanumero, joka ohjaa puheluita kaikille valvontatyötä tekeville. Käytössä on myös palotarkastussähköposti, johon ohjautuu yleisiä palotarkastuksiin ja neuvontaan liittyviä viestejä.

Turvallisuusviestintä perustuu turvallisuusviestintäsuunnitelmaan ja on päivitetty 2025. Turvallisuusviestintää arvioidaan jatkossa tarkemmin siten, että turvallisuusviestintäsuoritteet pisteytetään pistein 1-4 turvallisuusviestintäselosteella. Kriteeristö on esitetty edellä mainitussa suunnitelmassa. Kriteeristön käyttöönotolla halutaan arvioida turvallisuusviestinnän laatua ja vaikuttavuutta.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen, oikeiden toimintatapojen opettaminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen. Neuvomalla, opastamalla ja kannustamalla voidaan muuttaa asenteita ja sitä kautta saada pysyviä muutoksia toimintoihin. Tavoitteena on saada jokainen ottamaan vastuuta omasta turvallisuudestaan sekä huolehtimaan läheisten ja lähiympäristönsä turvallisuudesta. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän kokonaisuus kattaa pelastuslaissa mainitun pelastuslaitosten ohjaus-, neuvonta- ja turvallisuusviestintätyön kokonaisuuden.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmät ovat ikäihmiset, lapset ja nuoret, hoitolaitosten ja kotihoidon työntekijät, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen opettajat ja muu henkilökunta.

Tarpeet ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut toteutuvat lähipalveluna ja ne ovat saatavilla kaikkialla maakunnan alueella. Pelastuslaitos toteuttaa kohdistettua turvallisuuskoulutusta, jota toteutetaan suunnitelmallisesti kohteisiin ja toimintoihin, joihin pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pitkä. Merkittävä kohderyhmä on myös hyvinvointialueen henkilöstön kouluttaminen, koska tällä koulutuksella pystytään vaikuttamaan hoito- ja hoivalaitosten turvallisuuteen. Rakentamiseen ja maankäyttöön vaikuttaminen paloturvallisen rakentamisen edistämiseksi ja pelastustoiminnan edellytysten ylläpitämiseksi (ml. sammutusveden saatavuusasiat).

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää vuosittain vahvistettavien valvontasuunnitelman ja turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti.

Ohjausta tehdään rakennus- ja maankäyttöasioissa kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa, kuntakohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Neuvontaa pelastuslaitos antaa paloturvallisuuskysymyksissä tiedustelujen perusteella ja ylläpitää neuvontapuhelinta asiakkaiden kysymyksille.

Turvallisuuskoulutusta kohdennetaan riskiperusteisesti kohteisiin ja toimintoihin, joihin pelastustoimen toimintavalmiusaika pitkä ja henkilöturvallisuuskohteisiin, kuten hoito- ja hoivalaitoksiin.

Turvallisuuskoulutuksen tavoite on suorittaa vuosittain 30 000 turvallisuuskoulutuspistettä. Pistelaskenta perustuu koulutuksen laatuun, vaikuttavuuteen, laajuuteen ja osallistujamäärään.

Kehittämistarve

Turvallisuuskoulutus perustuu suunnitelmaan, jossa on huomioitu koulutuksen kohdentuminen riskiperusteisesti ja kohderyhmien tarpeiden mukaan.

4.1.2 Palontutkinta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain mukaan pelastusviranomaisen on arvioitava tulipalon syttymissyy ja tehtävä ilmoitus poliisille, mikäli on aihetta epäillä tulipaloon liittyneen tahallisuutta tai tuottamuksellisuutta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen suorittamassa palontutkinnassa pyritään selvittämään laaja-alaisesti tulipalon syttymiseen johtaneita tapahtumia, seurauksena aiheutuneita vahinkoja sekä tulipalon sammuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Tutkinnoilla halutaan kehittää yleistä paloturvallisuutta, tukea omatoimista varautumista, kehittää pelastuslaitoksen toimintaa sekä vaikuttaa valtakunnallisiin lainsäädäntöhankkeisiin. Tutkintojen tuloksia käydään läpi lähinnä palontutkintaa ja valvontaa suorittavien henkilöiden kesken. Koulutuksellisesti tärkeät tai muuten informatiiviset tapaukset tai tiedot tuodaan tarvittaessa laajemmin henkilöstön tietoon.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos arvioi tulipalon syttymissyötä noin 400 kertaa vuosittain. Suurin osa tulipaloista tutkitaan tasolla 1. Arvioinnin tekemisestä vastaa pelastusviranomainen.

Pelastusviranomainen tekee pelastuslain mukaiset ilmoitukset poliisille tulipalon syttymissyyn arvioinnin jälkeen.

Pelastuslaitos varautuu käynnistämään tason 2 ja 3 tutkinnat niiden tutkintakynnysten ylittyessä. Palontutkinnassa tärkeä yhteistyötaho on poliisi.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa tutkintatasoilla 1-3.

Tutkintatasoissa noudatetaan valtakunnallisia tasoja.

Tutkintavalmiuden ylläpitämiseksi pelastuslaitoksessa on palontutkintaryhmä.

Kehittämistarve

Yhteistyötä poliisin kanssa tiivistetään palontutkinnassa ja pelastuslain mukaisten ilmoitusten käsittelyssä.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyössä on useita toimintamuotoja. Vakiintunut toimintamuoto on paloriski-ilmoitusten käsittely ja yhteistyötarkastukset erityisesti sosiaalitoimen kanssa.

Pelastuslaitos osallistuu kiinteiden turvallisuutta edistävien työryhmien toimintaan, kuten liikenneturvallisuustyöryhmiin, alueellisiin valmiusryhmiin ja seudullisiin, sekä valtakunnallisiin kumppanuuspöytiin. Näissä työryhmissä pyritään esittämään yhteistyökumppaneille pelastuslaitoksen toiminnan yhteydessä havaittuja asioita.

Merkittävä osuus yhteistyötä on tapauskohtainen yhteistoiminta. Asioita on tullut käsiteltäväksi ilmoitusten perusteella, pelastustoiminnan tai valvontatoiminnan aikana tehdyistä havainnoista tai yhteistyökumppaneiden esiin nostamana.

Pelastuslaitos osallistuu yhteistyötarkastuksille mm. Tukesin valvomissa laitoksissa. Erityisesti yhteistyötä on tehty hoito- ja hoivalaitosten turvallisuuden edistämiseksi, muun muassa kouluttamalla henkilöstöä toimimaan onnettomuustilanteissa. Toiminta perustuu hyvinvointialueen koulutussuunnitelmaan, johon on määritetty pelastuslaitoksen tuottama koulutuksiintiö.

Tarpeet ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintamuodot ovat vakiintuneet ja pelastuslaitos on ollut aktiivinen toimija maakunnallisessa turvallisuustyössä.

Suuria tarpeita muutoksiin ei ole havaittu.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos käsittelee pelastusviranomaiselle tehnyt ilmoitukset tulipalon vaarasta yhdessä muiden viranomaisten kanssa (PelL 42 §).

Pelastuslaitos käsittelee pelastusviranomaiselle nuohouksen yhteydessä tehdyt vikailmoitukset osana normaalia valvontatoiminnan prosessia (PelL 62 §).

Pelastuslaitos osallistuu turvallisuutta edistävään ja onnettomuuksia ehkäisevään maakunnalliseen ja valtakunnalliseen työhön.

Pelastuslaitos edistää turvallista rakentamista ja pyrkii varmistamaan pelastustoiminnan onnistumisen edellytyksiä tekemällä yhteistyötä rakennusvalvontaviranomaisten ja kaavoitusviranomaisten kanssa.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita. Toimintaa jatketaan nykyisellä tasolla.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Osana operatiivista toimintaa, onnettomuustyyppien määriä seurataan viikkotasoisesti ja tämä johtaa muun muassa turvallisuusviestinnän tehostamiseen, esimerkkinä kevätkaudella heikot jäät, kesällä maastopalovaroitusasiat ja talvella tykkylumiasiat.

Osavuositarkastuksissa seurataan hälytysmäärien yleistä kehitystä.

Pelastuslaitos pyrkii havaintojensa perusteella vaikuttamaan yhteiskunnan toimintoihin ja käynnistämään tarvittaessa viranomaisyhteistyön, esimerkkinä tästä muun muassa liikenneturvallisuuden edistäminen onnettomuustihentymäkohteissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Onnettomuusseuranta on normaali osa pelastuslaitoksen osavuositarkastusraportointia ja omavalvontaa. Onnettomuuskehityksessä havaittuihin muutoksiin pystytään reagoimaan varsin nopeasti osana operatiivista toimintaa, viranomaisyhteistyötä ja onnettomuuksien ehkäisytoimintaa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos seuraa onnettomuuskehitystä osana operatiivista toimintaa ja raportoi onnettomuuskehityksestä osavuositarkastuksittain ja omavalvonnan yhteydessä.

Pelastuslaitos pyrkii havaitsemaan onnettomuuskehityksen ilmiöitä ja tapahtumasarjoja.

Pelastuslaitos tehostaa kansalaisviestintää, suuntaa turvallisuuskoulutusta tai käynnistään viranomaisyhteistyötä onnettomuuskehityksen seurannan perusteella.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita. Toimintaa jatketaan nykyisellä tasolla.

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Mainittuja tehtäviä ei järjestetä hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä.

Tarpeet ja tavoitteet

Ei tavoitteita.

Päätös palvelutasosta

Mainittuja tehtäviä ei järjestetä yhteistoiminnassa.

Kehittämistarve

Ei toimenpiteitä.

4.1.6 Valvontatehtävät

Palvelutason nykytilan kuvaus

Valvontatehtävän hoitaminen perustuu valvontasuunnitelman vuositavoiteisiin. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavien suoritteiden osalta: Yritysten ja laitosten palotarkastukset 400 kpl, paloturvallisuuden itsearviointi 1500 kpl ja muut suoritteet 1700 kpl. Toteutumaa seurataan kuukausittain.

Paloturvallisuuden itsearviointi on ollut käytössä vuodesta 2019. Itsearviointimäärät ovat olleet samalla tasolla vuosittain. Toimintamalli on kokonaisuutena toiminut hyvin, mutta vastausprosentti on hieman laskenut. Pelastuslaitos suorittaa valvontakäynnin niihin kohteisiin, joista itsearviointiin vastausta ei saada.

Palautettujen itsearviointilomakkeiden mukaan paloturvallisuuspuutteita on noin 20 prosentissa kohteista. Valvontatoiminnan kokemusten perusteella puutteita arvioidaan olevan tätä enemmän.

Räjähdde- ja kemikaalivalvontaan on varattu työpanosta 0,1 HTV. Mainittuihin tehtäviin on pelastuslaitoksella erikseen nimetty kaksi viranhaltijaa. Kemikaalien osalta ilmoituskäsittely ja valvontakäynnit on keskitetty mainituille vastuuhenkilöille. Pyroteknisten tuotteiden osalta ilmoitus käsittelyyn ja valvontaan osallistuu kaikki valvontatyötä tekevät.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden osalta valvonta tehtävien määrä on ollut jo pitemmän aikaa laskussa ja valvontatyöhön käytettävää resurssia on vähennetty.

Pelastusviranomaisen tekee poliisin kanssa yhteistyötä suurten yleisötilaisuuksien ennakkosuunnittelussa ja tarkastuksissa. Pienimuotoiset yleisötapaukset voidaan valvoa asiakirjavalvontana.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen valvontatoiminta tulee kohdistaa riskiperusteisesti kohteisiin, joissa onnettomuusriski on kohonnut ja henkilöturvallisuuskohteisiin, joihin pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pitkä. Tällä toiminnalla tuetaan kohteiden omatoimista varautumista.

Asumisen turvallisuuden edistäminen valvontatoiminnassa perustuu itsearviointiin, sen perusteella pelastusviranomaiselle palautettavaan asiakirjaan. Pelastusviranomaisen suorittaa valvontaa tai neuvontaa itsearviointikohteisiin, joista ei saada vastauksia tai, joiden

itsearviointinnissa on havaittu turvallisuuspuutteita. Asumisturvallisuutta voidaan edistää myös valvontaa kevyemmillä muodoilla, pelastuslaitoksessa on kokeiltu asiakkaan suostumukseen perustuvia turvallisuuskatselmuksia, joita toteutetaan operatiivisen toiminnan yhteydessä. Kokemukset näistä ovat hyviä.

Pelastuslaitos tukee yleisötapauksien järjestäjiä tilaisuuksien turvallisuusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttaa valvontaa tapahtumiin valvontasuunnitelman mukaisesti.

Määrälliset tavoitteet vahvistetaan vuosittain valvontasuunnitelmassa. Valvontasuunnitelma on yksityiskohtainen suunnitelma valvonnan toteuttamisen tavoista, valvottavista kohteista ja valvontamääristä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa riskiperusteisesti kohdennettua valvontatoimintaa:

Yritys- ja laitospaikoiksi (A1-A6) vuosittain vähintään 300 kpl,
Itsearviointina asuinrakennuksiin vähintään 1500 kpl,
Kohdennettu valvonta kaikkiin valvontaluokkiin 100 kpl,
Asumisturvallisuutta edistävät katselmukset 400 kpl,
Yleisötapauksien valvonta 25 kpl.

Vuosittaiset tarkemmat tavoitteet ja toteuttamistavat asetetaan valvontasuunnitelmassa.

Pelastuslaitos suorittaa kemikaali- ja räjähdievalvontaa pelastusviranomaiselle asetetuissa valvontakohteissa.

Kehittämistarve

Valvontasuunnitelmien laadinnassa otetaan aiempaa voimakkaammin huomioon toiminnan kohdennukset.

Asumisturvallisuuden kehittämistyötä jatketaan siten, että turvallisuuskatselustoimintamalli laajenee osaksi hyvinvointialueen muita palveluita.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos ei ole toteuttanut pelastuslain mukaisia valmiustarkastuksia. Pelastuslaitoksella on kuitenkin valmius käynnistää valmiustarkastukset, mikäli niille havaitaan tarvetta.

Tarpeet ja tavoitteet

Tarpeita valmiustarkastusten toteuttamiseen ei ole toistaiseksi havaittu, valmiuteen liittyvät asiat on pysytty käsittelemään viranomaisyhteistyössä tai valvontatoiminnan yhteydessä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on valmius toteuttaa valmiustarkastuksia.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita. Toimintaa jatketaan nykyisellä tasolla.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön tai kemikaalilainsäädännön edellyttämät tehtävät)

Näitä tehtäviä ei ole.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos varautuu varoittamaan ja tiedottamaan alueen ihmisiä ensisijaisesti päivittäisessä käytössä olevin viestintäkanavin, näitä ovat onnettomuustiedotejärjestelmällä välitetty tiedote ja sosiaaliseen mediaan julkaistu tiedote. Lisäksi maakuntamedioiden kautta tavoitetaan laajasti ihmisiä. Pelastuslaitos on varautunut käyttämään vaaratiedotetta siten kuin tiedotteen antamisesta erikseen säädetään.

Pelastuslaitos on ylläpitänyt kattavaa väestöhälytinjärjestelmää. Väestöhälyttimiä on 40 kappaletta ja ne ovat sijoitettuna kuntakeskuksiin. Järjestelmä koetastetaan ja -kuunnellaan kerran kuukaudessa.

Väestöhälyttimet vaativat jatkuvaa huoltoa ja peruskorjausta.

Luotettavasti toimivia väestöhälyttimiä on 22 kappaletta. Väestöhälyttimien kuuluvuusalueella on yli 60 prosenttia maakunnan väestöstä.

Tärkeiden viestin perille meno voidaan varmistaa lisäksi henkilökohtaisella käynnillä. Tämä toteutustapa vaatii runsaasti henkilöstöresursseja ja sen toteuttamiseen tulisi osallistumaan myös vapaaehtoistoimijoita.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella on käytössään kattavat ja monikanavaisuuteen perustuvat menettelytavat väestönvaroittamiseen erilaisten turvallisuusuhkien yhteydessä.

Pelastuslaitos varautuu antamaan ensisijaisesti sisälle suojautumiskehotuksen.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos varautuu väestön varoittamiseen monikanavaisella viestinnällä, mm. sosiaalinen media, onnettomuustiedote, vaaratiedote, väestöhälytinjärjestelmä ja henkilökohtainen kohtaaminen.

Pelastuslaitos ylläpitää kattavaa väestöhälytinjärjestelmää, jonka kuuluvuusalueella on yli 60 prosenttia maakunnan väestöstä.

Pelastuslaitos uudistaa väestöhälytinjärjestelmää vuosittain hankkimalla tai kunnostamalla 1-2 väestöhälytintä.

Väestöhälytinjärjestelmän kunnossapitoon käytetään vuosittain työpanosta 0,2 HTV.

Kehittämistarve

Väestönvaroitinjärjestelmän ylläpito ja uusinta on suunniteltu investointisuunnitelmassa.

4.2.2 Pelastustoiminta

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa	7 kpl	107 kpl	121 kpl	22854 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	5 kpl	17 kpl	6 kpl	Ei määritetty toiminta- valmiusaikaa
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	2 kpl	2 kpl	0 kpl	Ei määritetty toiminta- valmiusaikaa
Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	3 kpl	18 kpl	5 kpl	3 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 1: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Toimintavalmiusaikojen mediaanit					
	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022	Vuosi 2023	Vuosi 2024
<i>Ensimmäisen yksikön</i> toimintavalmiusajan mediaani	10:28	10:06	09:04	09:02	09:03
<i>Pelastustoiminnan</i> toimintavalmiusajan mediaani	15:54	16:55	15:19	17:19	17:56
<i>Pelastusjoukkueen</i> toimintavalmiusajan mediaani	30:58	27:45	26:29	23:52	26:27

Taulukko 2: Toimintavalmiusaikojen mediaanit

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön mediaaneissa on havaittavissa parantumista. Mediaaniaikojen lyheneminen tarkoittaa sitä, että pelastuslaitos on pystynyt kohtaamaan onnettomuudet aiempaa nopeammin ensimmäisen yksikön osalta. Tämä on pelastustoiminnan toimintaedellytysten ja asiakkaan kannalta keskeistä ja osoittaa, että pelastustoiminnan kehittämistoimenpiteet ovat olleet oikeasuuntaisia.

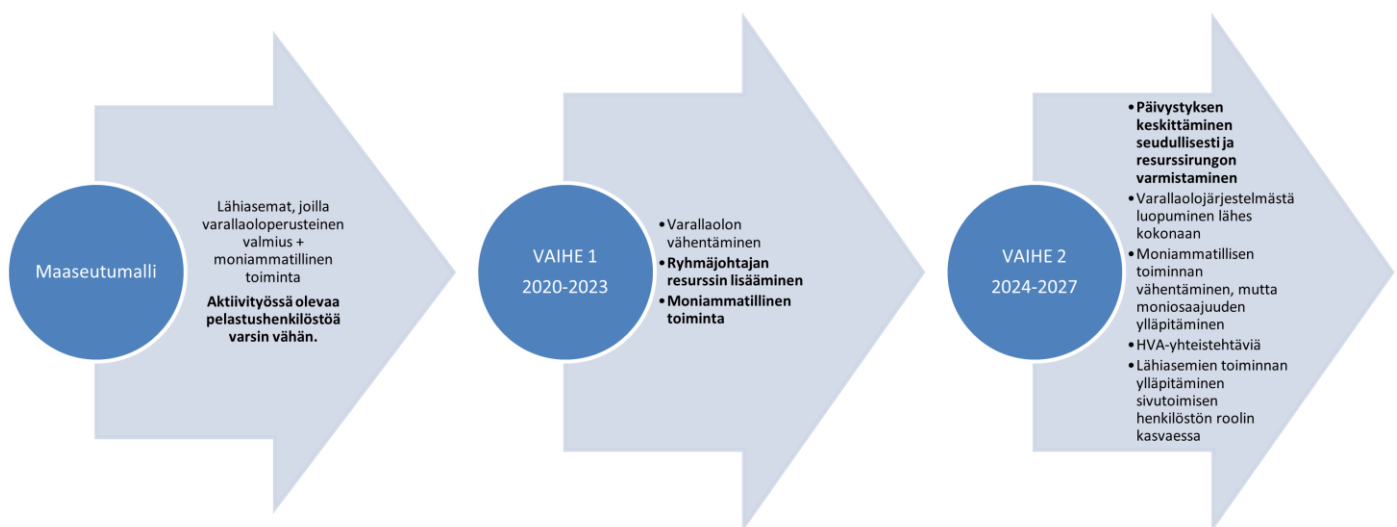
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaaniajat ovat sen sijaan hieman pidentyneet. Toimintavalmiusajan täyttyminen edellyttää, että onnettomuuspaikalle on saatu riittävä henkilöstövahvuus. Mikäli vahvuus ei täyty, ei täyty myöskään toimintavalmiusaika. Pelastuslaitoksella on ollut ongelmia varmistaa riittävä henkilöstövahvuus hälytystehtäviin, ongelma kohdistuu erityisesti maakunnan pienempien kuntien alueille.

Tarpeet ja tavoitteet

Toimintavalmiutta koskevien ohjeiden muuttuminen luo epävarmuutta palvelujen toteutumisen arviointiin ja kehittämiseen. Selvänä kuitenkin pidetään sitä, että ensimmäisen yksikön valmiuksien kehittäminen ja pelastusasemien vähintään nykyinen määrä on edellytys toimintavalmiuden riittävälle tasolle. Lisäksi huomioita on kiinnitettävä pelastusasemien henkilöstömäärään.

Ruutujen tavoitettavuuteen vaikuttaa ensisijaisesti lähimmän pelastusaseman sijainti sekä sillä oleva valmius.

Pelastuslaitoksessa on vuonna 2020 laadittu ohjelma toimintavalmiuden kehittämisestä. Ohjelmalla on ollut tarkoitus varautua pelastajien saatavuuden heikkenemiseen, varallaolojärjestelmästä luopumiseen ja sivutoimisen henkilöstön määrän vähenemiseen sekä henkilöstön fyysisen kelpoisuuden heikkenemiseen.

Kuva 4: Toimintavalmiuden kehittämisohjelma 2020-2027

Yllä kuvattu ohjelma on jaettu kahteen päävaiheeseen, joista ensimmäinen toteutettiin vuosina 2020-2023 ja toinen on ollut toteutettavana vuosina 2024-2027. Toisen vaiheen toteuttaminen on edelleen kesken, ja sitä jatketaan nyt vahvistettavana olevan palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Toimintavalmiusaikatavoitteet 2026				
	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Pelastustoiminnan ensimmäinen vaste <i>kohteen ensimmäisenä saavuttava pelastusyksikkö (väh. 2 hlö)</i>	6 min	10 min	20 min	-
<i>Toteutuman seurannan minimivaatimus</i>	50 %	50 %	50 %	-
Pelastusryhmän toimintavalmiusaika	9 min	12 min	20 min	-
<i>Toteutuman seurannan minimivaatimus</i>	80 %	80 %	80 %	-
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika	20 min	30 min	30 min	-
<i>Toteutuman seurannan minimivaatimus</i>	80 %	80 %	80 %	

Taulukko 3: Toimintavalmiusaikatavoitteet

Kehittämistarve

Toimintavalmiutta kehittävinä toimenpiteinä pelastuslaitos toteuttaa kehittämissuunnitelmassa esitetyllä tavalla seuraavia toimenpiteitä

- Varallaolosta luovutaan vaiheittain siten, että alkavan palvelutasopäätöskauden aikana varallaolon määrää vähennetään edelleen. Varallaolon vähentäminen vaikuttaa väistämättä pelastustoimen palveluihin, koska varallaololla on perinteisesti varmistettu henkilöstön saatavuus hälytystehtäville. Varallaolosta luopumisen vaikutuksia on mahdollisuus lieventää toteuttamalla korvaavia toimenpiteitä.
- Seudullisesti ja toiminnallisesti järkevällä tavalla lisätään päätoimista henkilöstöä, joka muodostaa pelastustoimen toimintavalmiuden rungon ja johtamiskyvyn. Resurssi

keskitetään seuraaville pelastusasemille: Outokumpu, Ilomantsi, Kontiolahti, Nurmes, Lieksa, Kitee. Henkilöstöä uudelleen järjestellään uuden rakenteen mukaisesti.

- Pelastusyksiköiden hälyttämistapaa muutetaan siten, että resurssien käyttöä arvioidaan yhä tarkemmin tehtävän kiireellisyyden ja sijainnin perusteella ja yhä useampi kiireetön tehtävä voidaan hoitaa päivystävältä pelastusasemalta liikkuvalla pelastusyksiköllä.
- Moniammatillisten yksiköiden ja ensihoitoyksiköiden toimintakykyä vastata pelastustoimen kiireellisiin hälytystehtäviin ylläpidetään koulutuksella ja kalustollisesti. Moniammatillisesti miehitettyjen yksiköiden määrää vähennetään, pelastajien siirtyessä pääosin pelastusyksiköihin.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella on käytössä vakiinnutettu toimintamalli normaaliolojen aikaisesta valmiuden säätelystä. Pelastuslaitoksen valmiutta säädellään muun muassa vuoden ajan, yleisötapahtumien, sääennusteen ja yleisen turvallisuustilanteen mukaan. Sääilmiöiden vaikutuksia arvioidaan valmiudensäätöparametreilla, jotka ottavat huomioon kahden- tai useamman uhkan yhtäaikaisen vaikutuksen.

Valmiuden säätelyn toimenpiteet voivat olla paikallisia tai alueellisia, joilla kohotetaan pelastuslaitoksen suorituskykyä, lisäämällä henkilökuntaa valmiuteen, ottamalla käyttöön kalustoa tai varajärjestelmiä ja tehostamalla johtamiskykyä. Valmiuden säätelyyn kuuluu yleensä myös kansalais- ja viranomaisviestinnän tehostaminen. Toimenpiteet ja toimintamallit eri uhkakuvissa ovat salassa pidettäviä (julkisuuslaki 621/1999 24.1.§:n kohta 8).

Vastaavalla tavalla pelastuslaitos on varautunut säätelemään toimintavalmiutta poikkeusoloissa. Poikkeusoloihin liittyvät valmiuden säätely on salassa pidettävä (julkisuuslaki 621/1999 24.1.§:n kohta 8).

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan valmius ja sen säätelyjärjestelyt ovat sillä tasolla, että pelastustoimintaan kuuluvat tehtävät voidaan arvioida realistisesti hoituvan uhka- ja riskiarvion mukaisissa eri turvallisuustilanteissa.

Pelastuslaitoksella tulee olla kyky muuttaa toiminnan volyymia sekä suunnitelmallisesti, että kiireellisesti.

Pelastuslaitoksella on käytössä vakiintunut malli valmiuden säätelyyn eikä siinä ole havaittu suuria muutostarpeita.

Pelastustoimen toimintavalmiutta tulee jatkossa pystyä tarkastelemaan osana tilannekeskustoimintaan yhteistoiminta-alueitasoisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos säätelee toimintavalmiuttaan siten, että sen ennakoidaan vastaavan turvallisuustilannetta ja asiakastarvetta kaikissa olosuhteissa.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos työskentelee pelastustoiminnan yhteistoiminta-alueella valmiuden kohottamisen järjestelyjen yhtenäistämiseksi ja ennakoitavuuden lisäämiseksi.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on tehnyt riskianalyysin perusteella pelastusasemaluokituksen, jonka mukaisesti pelastuslaitoksen operatiiviseen toimintaan varatut henkilöstövoimavarat on jaettu pelastusasemille.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden runko perustuu pelastusasemille sijoitettuun päätoimiseen henkilökuntaan, jonka määrä vaihtelee työvuorojärjestelmän mukaisesti. Turvattu vähimmäisvahvuus on määrätty palvelutasopäätöksessä.

Muutoin pelastusasemille on sijoitettu johto-, asiantuntija-, valvontatehtävissä toimivia henkilöitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaluston sijoittamiseen vaikuttaa lisäksi käyttötarkoitukseen soveltuvat tilat.

Pelastusasemaluokituksella osoitetaan pelastusasemalle sijoitettujen voimavarojen tavoitteellinen tila.

Pelastusasemaluokitus on edellisellä palvelutasopäätöskaudella ollut monitasoinen ja sen vuoksi vaikeaselkoinen. Pelastusasemaluokitusta on tarpeellista selkeyttää ja samalla osoittaa ne vähimmäisvaatimukset, jotka mainitussa asemaluokassa olevalla toimipisteellä toteutuvat.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusasemaluokitus on laadittu edellisen palvelutasopäätösprosessin yhteydessä. Kokonaisuus ei ole vielä täysimääräisesti toteutunut.

PELASTUSASEMALUOKITUS 2024-2027

<i>Pelastusasema luokka</i>	<i>Toiminta</i>	<i>Henkilöstö</i>
<i>Keskus-pelastusasema</i>	Pelastustoiminnan perus- ja erityisvalmiudet. Toiminta on varmistettu kaikkina aikoina siten, että asemalta muodostuu pelastusryhmä. Pelastusviranomaispäivystys.	Toiminta perustuu päätoimisen pelastushenkilöstön työskentelyyn ja osaamiseen. (n. 32 pelastajaa) Asemalla on myös vapaaehtoistoimintaa. (n. 15 sivutoimista)
<i>Päivystävä pelastusasema</i>	Pelastustoiminnan perusvalmiudet ja rajoitetusti erityisvalmiuksia. Toiminta on varmistettu kaikkina aikoina siten, että asemalta muodostuu pelastusyksikkö. Pelastusviranomaispäivystys.	Toiminta perustuu päätoimisen henkilöstön (n. 8-10 pelastajaa) ja sivutoimisen henkilöstön yhteiskäyttöön, (n. 20 sivutoimista) Peruspalveluja voidaan tuottaa moniammatillisesti ensihoitopalveluresurssien kanssa.
<i>Lähi-pelastusasema</i>	Pelastustoiminnan perusvalmiudet. Toimintaa ei ole etukäteen varmistettu. Pelastusasema ei vastaa tehtävien hoitamisesta itsenäisesti vaan sen toiminta varmistetaan päivystävältä pelastusasemalta. Ei viranomaispäivystystä.	Toiminta perustuu pääosin sivutoimisen pelastushenkilöstöön. (n. 10-20 sivutoimista) Päätoimisen henkilöstön määrä ja osallistuminen vaihtelee asemittain, Peruspalveluja voidaan tuottaa moniammatillisesti ensihoitopalveluresurssien kanssa. Pelastusaseman toiminnan johtamisesta vastaa päätoiminen henkilö.
<i>Erikois-pelastusasema</i>	Pelastustoiminnan perus- ja erityisvalmiudet. Toiminnan tarkoitus on tuottaa erikoistuneita suorituskykyä päivittäiseen pelastustoimintaan koko maakuntaan. Toiminta on varmistettu kaikkina aikoina siten, että asemalta muodostuu pelastusyksikkö.	Toiminta perustuu päätoimisen henkilöstön työskentelyyn (n. 8-10 pelastajaa).

Päätös palvelutasosta

Pelastustoiminnan valmiuden runko perustuu päätoimisesta henkilökunnasta, joka on työvuorossa. Pelastustoiminnan vähimmäisvahvuus on 1 päivystävä palomestari ja 15 pelastajaa pelastusyksiköihin sijoitettuna (alipäällystää ja miehistöä). Lisäksi varmistetaan pelastusviranomaispäivystys kaikissa pelastusasemaryhmissä (alueellinen ryhmän johtamiskyky, vähintään päätoimisesta miehistöstä).

Pelastuslaitoksen voimavaroja hälytetään pelastusasemilta tehtävien hoitamisen vaatimalla tavalla.

Pelastuslaitos ylläpitää laajaa pelastusasemaverkkoa ja pelastusasemiin kohdistetaan voimavaroja pelastusasemaluokituksen mukaisesti. Asemat jaetaan keskuspelastusasemaan, päivystäviin pelastusasemiin, lähipelastusasemiin ja erikoispelastusasemiin.

Pelastusasemaluokitus muutetaan tavoitetilan mukaiseksi palvelutasopäätöskauden aikana.

Kehittämistarve

Pelastusasemaluokitus toimeenpannaan palvelutasopäätöksen mukaisesti ja sen perusteella järjestellään kalustoa ja henkilöstöä palvelutasopäätöskauden aikana vaihteittain (tp A1).

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön osaamisen ylläpito perustuu työtehtävien edellyttämien aihealueiden säännölliseen kertaamiseen ja harjoitteluun. Mainittu toiminta toteutetaan sisäisen koulutuksen ohjelman perusteella. Osaamista kehitetään lisäksi täydennyskoulutuksella.

- Päätoiminen pelastushenkilöstö harjoittelee työvuorokoulutuksessa vähintään 60 tuntia vuosittain (n.1 h/työvuoro).
- Päätoiminen pelastushenkilöstö harjoittelee erillisissä harjoituspäivissä vähintään 24 tuntia.
- Pelastustoiminnan johtajatehtävissä toimivat suorittavat valtakunnallisen OKA-harjoitteen kolmen vuoden välein.
- Päätoiminen alipäällystö harjoittelee yllä olevan mukaisesti ja suorittaa noin kolmen vuoden välein pelastustoiminnan johtamisen moduulin.
- Päätoiminen päällystö harjoittelee pelastustoiminnan johtamista tai osallistuu sitä koskevaan koulutukseen n. 30 h vuosittain.

- Sivutoiminen henkilöstö harjoittelee viikkokoulutusohjelman mukaisesti n. 60 tuntia vuodessa.

Koulutuksen tavoitteena on ylläpitää pelastajan taitoja laaja-alaisesti. Painopisteitä ovat tällä hetkellä oman ammatillisen osaamisen hallinnassa ja uudistamisessa:

- Vaativien pelastustehtävien edellyttämän kelpoisuuden ylläpito (kuntotestaus, pakolliset harjoitteet),
- sammutustekniikan uudistaminen (täydentävän sammutusmenetelmien käyttöönotto ja vakiinnuttaminen toimintaan),
- liikenneonnettomuuspelastaminen ja vaihtoehtoisten energiamuotojen vaikutukset onnettomuuksiin,
- sivutoimisen pelastushenkilöstön syventävä ja/tai erikoistavat tehtävät ja niiden koulutus (esim. tukitoiminta, huolto, UAS, liikenteenohjaus),
- ajoharjoittelu ja
- ensihoitotoiminta.

Metsäpalomuodostelmalla ja raskas pelastusjoukkueella on lisäksi erillinen harjoitusohjelma.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastushenkilöstön ammatillisen osaamisen perustana on taitoja ylläpitävä harjoitustoiminta. Harjoitustoimintaa järjestetään osana päivittäistä työskentelyä, että erillisinä harjoituspäivinä.

Koulutus perustuu sisäisen koulutuksen ohjelmaan. Koulutustarpeet on suunnitteluvaiheessa kartoitettu ja ne on kohdistettu toiminnan kannalta tarpeellisille osa-alueille. Koulutus raportoidaan henkilöstöhallintojärjestelmässä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on sisäisen koulutuksen ohjelma, jossa kuvataan koulutuksen toteuttamisen menetelmät, koulutustapahtumat ja niiden järjestämisen vastuut kalenterivuosittain.

Pelastuslaitos järjestää pelastushenkilöstölle koulutusta siten, että päätoiminen pelastushenkilöstö harjoittelee vähintään 80 tuntia, sivutoiminen pelastushenkilöstö vähintään 60 tuntia, pelastustoiminnan johtajana toimivat suorittavat OKA-harjoitteen kerran palvelutasopäätöskauden aikana.

Koulutuksen tavoitteena on ylläpitää pelastajataitoja laaja-alaisesti, huolehtia työturvallisesta työskentelytavasta sekä varmistaa johtajien taktinen osaaminen.

Kehittämistarve

Sisäisen koulutuksen rakenteet ovat pääosin kunnossa. Sisäisen koulutuksen suunnitelmallisuuden sisällössä on kehittämistarpeita.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos tukee pelastushenkilöstön fyysisen toimintakyvyn ylläpitoa tarjoamalla tiloja liikuntaa ja mahdollistamalla päätoimiselle henkilöstölle ohjattua liikuntaa työaikana.

Pelastushenkilöstö osallistuu fyysisen toimintakyvyn testaukseen vuosittain työterveyslaitoksen suosittamien käytäntöjen mukaisesti.

Fyysinen toimintakyky muodostaa perustan henkilöstön työskentelylle erityistä vaaraa aiheuttavassa työssä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen henkilöstö ikääntyy, joka osaltaan vaikuttaa fyysiseen toimintakykyyn.

Toimintakyvyn ylläpitämisen, seurannan ja testaamisen tavoitteena on, että pelastushenkilöstö on koko palvelussuhteen ajan tehtävänsä edellyttämässä fyysisessä toimintakunnossa.

Testausmenetelmä on valtakunnallinen FireFit. Tiedot tallennetaan työntekijän suostumuksen perusteella FireFit-rekisteriin.

Tasoluokitukset osoitetaan yksityiskohtaisemmin savusukellusvalmiuksien yhteydessä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tukee henkilöstöä fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa.

Pelastushenkilöstö osallistuu fyysisen toimintakyvyn seurantaan oman työtehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Testausmenetelmä on valtakunnallinen FireFit.

Fyysisen toimintakyvyn seuranta ja valvonta perustuu työterveyslaitoksen suosituksiin ja sisäministeriön ohjeeseen (5/2016).

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita. Toimintaa jatketaan nykyisellä tasolla.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on tehnyt riskianalyysin perusteella pelastusasemaluokituksen, jonka mukaisesti pelastuslaitoksen operatiiviseen toimintaan varattu kalusto on sijoitettu asemapaikoille.

Sijoittelun lähtökohta on, että kaikilla pelastusasemilla on pelastustoiminnan peruspalvelujen edellyttämä kalusto. Erityispalvelujen kalusto on keskitetty pääosin Joensuuhun keskuspelastusasemalle, sen lisäksi kalustoa on tarvittavin osin hajasijoitettu maakuntaan.

Kalustosuunnittelussa otetaan huomioon paikalliset erikoistarpeet. Erikoistarpeet liittyvät erityisesti aluskalustoon, korkealla työskentelyn kalustoon ja maastopalojen sammutuskalustoon. Kaluston sijoittamiseen vaikuttaa lisäksi käyttötarkoitukseen soveltuvat tilat.

Kalustoa on määrällisesti riittävästi ja se on kattavasti sijoitettuna maakuntaan. Kalusto on kuitenkin osittain vanhentunutta, koska useat edelliset toimintavuodet ovat mahdollistaneet vain hyvin rajoitetusti investointeja pelastuskalustoon. Tämä näkyy muun muassa siinä, että raskaan kaluston keski-ikä on noussut ja on tällä hetkellä sammutusautoissa 23 vuotta ja säiliöautoissa 20 vuotta.

Raskaan kaluston suureen määrään vaikuttaa laaja pelastusasemaverkko ja maantieteelliset etäisyydet.

Pelastusasemaryhmä	Sammutusauto* (kpl)	Säiliöauto (kpl)
1 Joensuu	6	2
2 Läntinen	8	2
3 Vaara-Karjala	6	3
4 Pielisen Karjala	8	4
5 Keski-Karjala	6	3
	34	14

*ml. säiliösammutusauto ja kevyt sammutusauto

Niin ikään laadullisesti vanhentunutta kalustoa on runsaasti pienemmässä pelastuskalustossa, kuten pelastusvälinesarjoissa, veneissä, aluksissa ja moottorikelkoissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan peruskaluston tulee olla käyttövarmaa ja teknisesti toimintaympäristöön sopivaa. Pelastuslaitoksen sammutus- ja säiliöautokannan pitäminen riittävän ajantasaisena edellyttää kahden-kolmen raskaan ajoneuvon hankintaa vuosittain. Tällä tahdilla ylläpidetään riittävä kalustokierto ja ajoneuvojen keski-ikää saadaan alennettua.

Muun pelastuskaluston osalta tarvitaan vuosittain noin 200 000 euron investoinnit.

Kalustomäärässä on huomioitava myös poikkeusolojen kalustotarpeet.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastuskalustoa pelastusasemaverkon edellyttämällä tavalla ja pelastusasemaluokituksen mukaisesti sijoitettuna.

Kaluston hankinta ja jatkokäyttö perustuu suunniteltuun kalustokiertoon, jossa uudishankinta kohdistetaan sinne, missä sen tarve on suurin ja käyttökelpoista kalustoa siirretään siten, että vanhinta kalustoa pystytään poistamaan tai siirtämään poikkeusolojen reservikalustoksi.

Pelastuslaitos uudistaa raskasta kalustoa 1-2 ajoneuvoa vuosittain. Investointiohjelmassa suunnitellaan tarkemmin kaluston uudistaminen.

Kehittämistarve

Kehittämistarpeet on kuvattu pelastuslaitoksen investointiohjelmassa.

Kuva 5: Nostolava 106 harjoituksessa. Pelastuslaitos ylläpitää tarpeellista määrää erikoiskalustoa, joka vastaa alueella olevaan onnettomuusuhkaan. Nostolavalla varaudutaan pelastamaan ihmisiä korkealta ja sammuttamaan kattorakenteiden tulipaloja.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen toimintaa toteutetaan 31 pelastusasemalla. Laajalla pelastusasemaverkolla varmistetaan nopea avun saatavuus onnettomuuksissa.

Pelastuslaitoksen pelastusasemaverkko perustuu pääosin kunta-aikaisen toiminnan yhteydessä rakennettuihin pelastusasemiin ja niiden sijainteihin. Kokonaan uudella toiminta-alueella on vain Pekkalan pelastusasema. Pelastusasema muodostaa pelastustoimen palveluverkon keskeisen tekijän ja pelastusasemien ylläpito perustuu tehtyyn riskianalyysiin.

Pelastusasemille on sijoitettu myös muita hyvinvointialueen toimintoja.

Asemarakennuksia on uudistettu ja peruskorjattu runsaasti.

Pelastusasemia on uudistettu 2000-luvulla seuraavasti:

Kesälahti 2006
Joensuu, Nolja 2009
Tohmajärvi 2009
Lieksa 2011
Juuka 2014 (peruskorjaus)
Koli 2016
Ilomantsi 2017 (siirtyminen toisiin tiloihin)
Polvijärvi 2017
Kontiolahti 2018 (osittainen peruskorjaus)
Kitee 2019
Vieki (Viekin VPK:n rakennushanke)
Nurmes 2022
Värtsilä 2023
Uimaharju (Stora Enson rakennushanke) 2023
Pekkala 2023
Outokumpu 2024
Liperi 2024 (peruskorjaus)

Peruskorjaus- ja uudistustarpeessa ovat seuraavat asemat:

Heinävesi 2024 (uudisrakennus)
Karvio 2024- (vaihtoehdot selvityksessä)
Valtimo 2024- (peruskorjaus)
Onttola 2025 (toimitilojen vaihto)
Ylämylly 2026- (toimitilojen vaihto)
Uuro 2027- (uudisrakennus)

Pelastuslaitos edistää Kontiolahden ja Lehmon pelastusaseman toimintojen keskittämistä uuteen pelastusasemarakennukseen, jonka toiminnallisesti järkevä sijainti on Uuron alueella.

Pelastuslaitoksen harjoitteluympäristöt ovat tällä hetkellä vakavasti puutteelliset, kun otetaan huomioon pelastushenkilöstön altistuksen vähentäminen ja harjoittelupaikkoja koskevat ympäristösuojeluasiat. Pelastuslaitoksen henkilöstön osaamisen ylläpito edellyttää harjoitteluympäristöjen kehittämistä. Harjoitusalue tulisi toiminnallisesti kytkeä Joensuun seudulla toimivan pelastusaseman yhteyteen.

Pelastuslaitos on uudistanut pelastusasemien fyysisen turvallisuuden ratkaisuja. Turvallisuustason parantamisella on valmistauduttu erityisesti viranomaisten turvaverkon laajenemiseen pelastusasemille.

Pelastusasemat sijaitsevat kuntakeskuksissa. Toiminnallisesti pelastusasemien sijainnit eivät välttämättä vastaa nykyistä toimintaympäristöä. I-riskiruutuihin pelastusasemien sijainnilla on vaikutusta etenkin Joensuun kaupunkialueen eteläisessä osassa (Penttilä, Rantakylä). II-riskiruutujen tavoitettavuuden näkökulmasta kuntakeskuksissa sijaitsevat pelastusasemat sijoittuvat hyvin. Pelastusasemien sijoitteluun ja toiminnallisuuteen vaikuttaa lisäksi se, missä pelastusaseman henkilöstö asuu.

Kuva 6 :Joensuun Pekkalaan valmistui uusi pelastusasema vuonna 2022. Pelastusasemalle on sijoitettu kevyt pelastusyksikkö ja ensihoitoyksikkö.

Riviotsikot	Määrä / Pelastusasema
1 Joensuu	6
Keskuspelastusasema	1
10 Noljakka	1
Lähipelastusasema	4
11 Kiihtelysvaara	1
12 Hammaslahti	1
13 Reijola	1
14 Onttola (VPK)	1
Erikoispelastusasema	1
15 Pekkala	1
2 Läntinen	8
Lähipelastusasema	7
21 Polvijärvi	1
22 Liperi	1
23 Viinijärvi	1
24 Ylämylly	1
25 Heinävesi	1
26 Vihtari	1
27 Karvio	1
Päivystävä pelastusasema	1
20 Outokumpu	1
3 Vaara-Karjala	6
Lähipelastusasema	5
30 Kontiolahti	1
31 Eno	1
33 Tuupovaara	1
35 Lehmo	1
34 Uimaharju (TPK)	1
Päivystävä pelastusasema	1
32 Ilomantsi	1
4 Pielisen Karjala	6
Lähipelastusasema	4
41 Juuka	1
43 Valtimo	1
44 Koli	1
45 Vieki	1
Päivystävä pelastusasema	2
40 Nurmes	1
42 Lieksa	1
5 Keski-Karjala	5
Lähipelastusasema	4
51 Kesälahti	1
52 Rääkkylä	1
53 Tohmajärvi	1
54 Värtsilä	1
Päivystävä pelastusasema	1
50 Kitee	1
(tyhjä)	
(tyhjä)	
(tyhjä)	
Kaikki yhteensä	31

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusasemaverkkoa ylläpidetään riskianalyysin perusteella ja pelastusasemat muodostavat pelastustoimen lähipalvelujen lähtökohdan.

Peruskorjaus- ja uudisrakentaminen on suunnitelmallista. Palvelutasopäätöskaudella tulee edistää vähintään neljän hankkeen toteuttamista.

Peruskorjaus- ja uudisrakentamisen tarkoituksena on varmistaa, että toimintaan on käytössä toimivat, terveelliset ja turvalliset toimitilat.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää 31 pelastusasemaa.

Pelastusasemien uudistamista edistetään kuuden pelastusaseman sekä harjoitusalueen osalta palvelutasopäätöskauden aikana.

Kehittämistarve

Toimitilahankkeiden edistäminen.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen toteuttaman rakennuspalojen sammuttamisen toimintataktiikka ja käyttämä tekniikka on perustunut aktiiviseen ja hyökkäävään sammuttamiseen, joka on edellyttänyt pelastushenkilöstön tunkeutumista savuiseen ja/tai palavaan tilaan (savusukellus). Savusukellus on erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä, jonka tekemiseen saadaan käyttää vain erikseen koulutettua, fyysisiltä ominaisuuksiltaan sopivaa ja nimettyä henkilöstöä.

Savusukelluskelpoisuuden saavuttaminen edellyttää riittävään peruskoulutuksen lisäksi, vuosittain suoritettavia pakollisia harjoitteita, korkeaa fyysistä kuntoa ja hyvää terveydentilaa. Näiden seikkojen osalta noudatetaan pelastussukellusohjeen ja työterveyslaitoksen suosituksia.

Työterveyslaitoksen suositukset fyysisen toimintakyvyn osalta ovat kiristyneet ja yhdessä pelastuslaitoksen henkilöstön ikärakenteen kanssa, tämä on tarkoittanut savusukelluskelpoisen henkilöstön määrän vähentymistä. Vakavimmat puutteet savusukelluskyvyssä ovat maakunnan pienimmillä pelastusasemilla, joissa päätoimisen henkilöstön määrä on vähäinen.

Pelastuslaitos on tunnistanut tilanteen jo usean vuoden ajan ja rakentanut sammuttamisen täydentäviä suorituskyykyjä. Taktisten ja teknisten muutosten tarkoituksena on toteuttaa tehokasta sammutustoimintaa, vaikka savusukelluskyky olisi rajoitettu.

Tarpeet ja tavoitteet

Kaikkialla maakunnassa tulee olla riittävä kyky sammutustoimintaan. Sammutuskyvyn vaatimus perustuu alueen rakennuspaloriskitasoon, joka on kuvattu paikallisessa riskianalyysissä. Korkein savusukelluksen valmius kohdistuu tämän takia Joensuun seudulle.

Pelastuslaitos uudistaa sammuttamisen tekniikkaa ja taktiikkaa siten, että se ei nojaa yksinomaan savusukelluskykyyn. Uudistaminen edellyttää henkilöstön uudelleen kouluttamista ja pelastuskalustohankintoja. Savusukelluksen toteuttamisen edellytyksiä ylläpidetään henkilöstön koulutuksella, harjoitustoiminnalla ja fyysisen toimintakyvyn testauksella.

Savusukelluskyky on varmistettua keskuspelastusasemalla ja erikoispelastusasemilla. Muilla pelastusasemilla savusukelluskyky vaihtelee henkilöstön kelpoisuuksista riippuen.

Savusukelluksen suorituskyky pelastusasemaluokittain:

Pelastusasemaluokka	Valmius	Kalustotaso
Keskuspelastusasema	Yksi varmistettu savusukellukseen pystyvä pelastusryhmä	Taso 1
Päivystävä pelastusasema	Yksi varmistettu savusukellukseen pystyvä työpari	Taso 2
Lähipelastusasema	Ei varmistettua valmiutta. Pystyy muodostamaan savusukelluskelpoisia työpareja.	Taso 3
Erikoispelastusasema	Yksi varmistettu savusukelluskelpoinen työpari	Taso 2

HUOM. valmius voi poiketa työntekijän henkilöön liittyvästä työtehtävien rajoituksesta. Tällöin asiasta kirjataan palvelutasopoikkeama.

Päätös palvelutasosta

Savusukelluskyky on ennalta varmistettua keskuspelastusasemalla, päivystävillä pelastusasemilla ja erikoispelastusasemilla.

Muilla pelastusasemilla savusukelluskyky vaihtelee henkilöstön kelpoisuuksien mukaan. Henkilöstön kelpoisuuksia ylläpidetään vähintään tavoitetasojen mukaisesti.

Pelastuslaitos uudistaa sammuttamisen tekniikkaa ja taktiikkaa siten, että kyky tehokkaaseen sammutustoimintaa ei nojaa yksinomaan savusukelluskykyyn.

Savusukellustoimintaa toteutetaan sisäministeriön antaman pelastussukellusohjeessa kuvattujen menettelytapojen ja työnantajan vahvistamien turvamääräysten mukaisesti.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos uudistaa sammutustoiminnan tekniikkaa ja taktiikkaa palvelutasopäätöskauden aikana kalustoa ja henkilöstön osaamista kehittämällä.

4.2.2.9 CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen CBRNE-onnettomuuksien torjuntavalmius perustuu paikalliseen riskianalyysiin ja valtakunnallisiin torjuntaohjeisiin kemikaalien ja muiden vaarallisten aineiden vaaratilanteista (TOKEVA-ohje).

Pelastusasemille on muodostettu TOKEVA:n mukaiset kalustotasot (tasot 1-4). Torjuntavalmiuden suunnittelussa on huomioitu yhteenliittymät ensihoitopalveluun.

Henkilöstön täydennyskoulutusjärjestelmä on suunniteltu kalustotasojen mukaiseksi.

Pelastuslaitoksella on kyky tunnistaa vaaralliset aineet ja mitata alueella yleisesti käytössä olevien vaarallisten aineiden pitoisuuksia. Mittauskaluston osalta on varauduttu yhteistyöhön Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken.

Varmistettu kemikaalisukellusryhmä on keskuspelastusasemalla, jonne on sijoitettu myös laajin vaarallisten aineiden torjuntakalusto.

Pelastuslaitoksella on otettu käyttöön CBRNE-toimintaan erikoistunut ryhmä, joilla on korkeampi kyky mitata, tunnistaa ja toimia vaativimmissakin CBRNE-tilanteissa. Pelastuslaitoksen kyky puhdistaa kontaminoituneita on hyvällä tasolla. Pelastuslaitoksen puhdistuskokonaisuus sisältää kaksi puhdistuslinjastoa.

Pelastuslaitos noudattaa onnettomuuksissa vaarallisten aineiden yleistä torjuntataktiikkaa.

Tarpeet ja tavoitteet

Vaaralliset aineet pystytään tunnistamaan ja tiedustelemaan osana pelastustoiminnan peruspalveluja kaikilla pelastusasemilla.

Kemikaalisukellusvalmius perustuu keskuspelastusasemalle keskitettyyn resurssiin ja muilla asemilla kemikaalisukellusvalmiutta ylläpidetään kouluttamalla henkilöstöä CBRNE- ja kemikaalisukellustehtäviin tavoitetasojen mukaisesti.

Torjuntavalmius ja kalustotasot asemittain:

TOKEVA-kalustotaso	Valmius	Asemat
Taso 0	Pystyy tiedusteluun, tukitoimenpiteisiin, eristämiseen ja evakuointiin. Ei varmistettua valmiutta.	Lähipelastusasemat Karvio, Vihtari, Ylämylly, Viinijärvi, Lehmo, Reijola, Tuupovaara, Rääkkylä, Koli, Vieki, Värtsilä.
Taso 1	Pystyy edellisen lisäksi välittömään hengenpelastamiseen ja rajoittamiseen Ei varmistettua valmiutta.	Lähipelastusasemat Polvijärvi, Liperi, Kesälahti, Hammaslahti, Kiihtelysvaara, Eno, Juuka, Valtimo, Heinävesi, Tohmajärvi.
Taso 2	Pystyy edellisten lisäksi kemikaalisukellukseen, leviämisen estämiseen, mittauskykyä, vuodon tukkimiseen. Ei varmistettua valmiutta.	Lähipelastusasemat Uimaharju, Kontiolahti. Päivystävät pelastusasemat Kitee, Outokumpu, Nurmes, Lieksa, Ilomantsi
Taso 3		
Taso 4	Pystyy edellisten lisäksi teknisiin torjuntatoimenpiteisiin, pumpput/säiliöt, neutralointi, ea-paikka, puhdistuslinja, mittaaminen, johtaminen. Varmistettu valmius, yksi pelastusryhmä.	Keskuspelastusasema
Ensihoitoyksiköt	Pystyy toteuttamaan ensihoitoa suojautuneena.	Kaikki yksiköt
CBRNE-ensitoimijaryhmä	CBRNE-tilanteisiin erikoistunut ryhmä. Korkea CBRNE-tiedustelu, mittaus- ja tunnistus kyky. Asiantuntija kyky.	Pohjois-Karjala

Tavoitteen mukainen muutostyö on käynnissä ja kuvatus mukaisessa muodossa torjuntavalmiuden tulisi olla palvelutasopäätöskauden lopussa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos kehittää ja ylläpitää torjuntavalmiutta kalustotasojen mukaisesti palvelutasopäätöskauden aikana.

Kemikaalisukellusvalmius on varmistettu keskuspelastusasemalla.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos toteuttaa tarvittavat muutokset kaluston sijoittelussa ja henkilöstön koulutuksessa palvelutasopäätöskauden loppuun mennessä (tp. A1).

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos varautuu pintapelastustehtävien hoitamiseen pelastusasemilta.

Pintapelastuskelpoisuus on henkilökohtainen ominaisuus, jonka takia kyky suorittaa pintapelastustoimintaa voi vaihdella niillä pelastusasemilla, joilla päätoimista henkilöstöä on vähän. Pintapelastustoiminta on ollut perustason pelastustoimintaa. Pintapelastuskalustoa on sijoitettu pelastusasemille.

Vesisukellusvalmius perustuu vesisukellukseen koulutettuihin pelastajiin, jotka muodostavat vesisukeltajaryhmän. Vesisukellustoiminta on keskitetty keskuspelastusasemalle, jossa vesisukellustoiminta toteutetaan tason 2. valmiutena (ei välitön sukellusvalmius).

Vesisukelluskalustoa on hajasijoitettu pelastusasemille sen mukaisesti, miten vesipelastusryhmään koulutettuja työskentelee tai asuu pelastusasemilla.

Vesipelastustoiminnan oletettavat pääkohteet on kartoitettu, keskeiset kohteet ovat Joensuun keskustan Pielisjoki-alue, yleiset uimarannat, vesipuistot ja avantouintipaikat.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusasemaluokka	Valmius	Kalustotaso
Keskuspelastusasema	Varmistettu pintapelastusvalmius. Vesisukellusvalmius, vähintään tasolla 2.	Taso 1
Päivystävä pelastusasema	Varmistettu pintapelastusvalmius.	Taso 2
Lähipelastusasema	Ei varmistettua valmiutta. Pystyy joko pintapelastustoimintaan tai avustaviin toimenpiteisiin	Taso 2-3
Erikoispelastusasema	Pintapelastusvalmius.	Taso 2

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää varmistettua pintapelastusvalmiutta keskuspelastusasemalla, päivystävillä pelastusasemilla ja erikoispelastusasemilla.

Niillä lähipelastusasemilla, joiden vastuualueen tavoittaminen varmistetulla pintapelastusvalmiudella aiheuttaa merkittävän viiveen (yli 20 min), henkilöstöä koulutetaan pintapelastustehtäviin ja ne varustetaan tarvittavalla kalustolla.

Kehittämistarve

Pelastusasemaluokituksen mukaiset toimenpiteet vesipelastustoiminnassa mm. kaluston uudelleen sijoittelu.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan riskitaso on A/B/C.

Aluehallintoviraston toteuttaman arvioinnin mukaan Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämää ympäristövahinkojen torjuntatasoa ei kaikilta osin saavuteta. Merkittävimmät puutteet koskevat suunnittelua kokonaisuutena.

Sisävesien öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseksi pelastuslaitoksella käytössä aluskalustoa. Käytössä olevat alukset luokitellaan A-E-luokkiin.

E-Luokka

Joensuu Ruutta 1994
Kitee Ruori 2006
Lieksa Pollari 1994
Nurmes Kipinä 1994
Liperi Live 1990

D-luokka

Eno Majava 2000
Heinävesi 258 2018
Juuka Retu 2001
Kontiolahti Oskari 1997
Pyhäselkä Vilma 1999
Rääkkylä Kaarna 1999

Listauksesta on havaittavissa, että käytössä oleva aluskalusto E-D on iäkästä. Keski-ikä on noin 30 vuotta.

Torjuntatuotteiden määrät on mitoitettu siten, että niillä pystytään käynnistämään torjuntatoimet omatoimisesti. Toiminnan käynnistämisen jälkeen materiaalia ryhdytään keräämään muilta pelastuslaitoksilta sekä hankkimaan.

Torjuntatuotteiden määrät

Imeytyspuomi 4 km
Nauhapuomi 8 km
Rajoituspuomi n. 1 km
Pikapuomi n. 300 m

Keräyskalusto on keskistetty Kiteelle ja Joensuuhun.

Riskinarvion laatimisen jälkeen Saimaan alueen laivaliikenteessä on tapahtunut merkittäviä muutoksia, joten torjuntatason vaatimuksien tämänhetkisessä tasossa saattaa olla epätarkkuutta. Syväväylän keskeytyksen kestoajaa ei toistaiseksi tiedetä, joten torjuntavalmiuden riskitasoa ei tässä yhteydessä ei ole aiheellista laskea.

Pelastuslaitos on osallistunut Itä-Suomen ympäristövahinkojen yhteistyöryhmän toimintaan, yhteisen torjuntavalmiuden kehittämiseksi ja koordinoimiseksi. Toiminnalla on ollut tarkoitus huolehtia torjuntavalmiudesta kokonaisuutena.

Tarpeet ja tavoitteet

Valtioneuvosto on julkaissut ympäristövahinkojen torjuntastrategian vuoteen 2035. Strategian mukaisesti Saimaan järviolueella alueella tavoite on kerätä 300 kuutiota öljyä kolmen vuorokauden kuluessa. Tämä tavoite ei tarkoita, että kaikki ympäristölle haitallinen aine tulisi pystyä poistamaan ympäristöstä tuossa ajassa.

Torjuntatoiminnan suunnittelu Saimaan alueella on toteutettava yhteistyönä muiden alueella toimivien pelastuslaitosten kanssa. Yhteistyöllä pystytään huolehtimaan torjuntatoiminnan kokonaisuudesta ja vaikuttamaan torjuntavalmiuden kehittämiseen mm. alusinvestointeihin.

Pelastuslaitoksen valmius vastaa alueella olevia riskejä. Keskeiset kohteet on tunnistettu

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos saavuttaa ympäristövahinkojen riskitason B:n mukaiset valmiudet.

Pelastuslaitos osallistuu Itä-Suomen ympäristövahinkojen yhteistyöryhmän toimintaan, yhteisen torjuntavalmiuden kehittämiseksi ja koordinoimiseksi.

Kehittämistarve

Suunnitelmakokonaisuuden kehittäminen.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Korkealta pelastamisen valmiudet perustuvat paikallisen riskianalyysin yhteydessä tehtyyn kohdekartoitukseen. Kohdekartoituksessa on selvitetty korkealta pelastamisen tarpeet mm. luontomatkailu- ja teollisuuskohteissa ja kiinteitä kohteita on maakunnassa 26 kappaletta. Lisäksi tunnistettuja kohteita ovat tietoliikennemastot, torninosturit ja kaivot. Käytössä oleva kalusto ja osaaminen on mitoitettu näille kohteille.

Korkealta pelastamisen osaamista ylläpidetään päätoimisille pelastajille, osana erikoistavaa koulutusta raskaspelastusjoukkueessa. Palvelu on varmistettu ja se tuotetaan keskuspelastusasemalta.

Savusukelluskoulutuksen yhteydessä ylläpidetään kykyä työskentelyyn palavan rakennuksen katolla. Suorituskyky on tarpeellinen erityisesti kattojen ontelopalojen sammuttamiseksi ja niiden rajoittamiseksi. Palvelu on kytketty savusukellusvalmiuteen.

Pelastuslaitoksella on käytössä kaksi nostolava-autoa, yksi Joensuussa ja yksi Lieksassa. Nostolava-autoja käytetään maakunnallisesti. Lisäksi maakunnan reuna-alueilla varaudutaan käyttämään naapuripelastuslaitosten nostolava-autoja.

Korkealta pelastaminen on harvinainen onnettomuustyyppi ja tehtävien suorittamisen ammattitaito perustuu pelkästään harjoitteluun.

Pelastuslaitoksen toiminnan noudatetaan sisäministeriön ohjetta putoamisvaarallisella alueella työskentelystä (SM 2021:6).

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen valmius vastaa alueella olevia riskejä. Keskeiset kohteet on tunnistettu. Henkilöstön osaaminen on varmistettu keskittämällä vaativa toiminta pelastajien erikoistavaan koulutukseen ja raskaspelastusjoukkueen toimintaan (PVAT 2 / kouluttajatehtävät) ja toteuttamalla PVAT 1 ja perustehtävät hajautetusti osana pelastustoiminnan peruspalveluja.

Pelastusasemien valmiuden ja kalustotasojen tavoite:

Pelastusasemaluokka	Valmius	Kalustotaso
Keskuspelastusasema	Kyky kattotyöskentelyyn osana savusukellusvalmiutta on varmistettu. Kyky toteuttaa vaativat ihmisen pelastamisen tehtävät ylhäältä ja alhaalta, raskas pelastusjoukkueen toiminnan perusteella. Nostolavatyöskentely.	PVAT 2
Päivystävä pelastusasema	Kyky kattotyöskentelyyn savusukeltajilla. Kyky tunnistaa ja työskennellä putomisvaarallisella alueella turvallisesti. Nostolavatyöskentely Lieksassa.	PVAT 1
Lähipelastusasema	Kyky kattotyöskentelyyn savusukeltajilla. Kyky tunnistaa ja työskennellä putoamisvaarallisella alueella turvallisesti.	PVAT PERUSTASO ja savusukeltajilla PVAT 1
Erikoispelastusasema	Kyky kattotyöskentelyyn osana savusukellusvalmiutta on varmistettu. Kyky toteuttaa vaativat ihmisen pelastamisen tehtävät ylhäältä ja alhaalta, raskas pelastusjoukkueen toiminnan perusteella.	PVAT 2

Henkilöstön suorituskykytavoite:

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää korkealla työskentelyn toimintakykyä pelastusasemaluokituksen mukaisesti ja varmistaa keskitettynä palveluna PVAT 2-toiminnot keskuspelastusasemalta ja erikoispelastusasemilta.

Kehittämistarve

Kaluston järjestäminen kalustoluokkien mukaiseksi on kesken. Jaotuksen mukainen toiminta edellyttää sisäisen koulutuksen täsmennyksiä. Muutokset toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana.

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on pelastuslain 30 §:ssä tarkoitetulla tavalla laatinut sammutusvesisuunnitelman Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella toimivien kuntien ja keskeisten vesihuoltolaitosten kanssa yhteistyössä. Sammutusvesisuunnitelmassa esitetään ratkaisut sammutusveden hankinnalle ja toimittamiselle pelastustoiminnan tarpeisiin.

Pelastuslain 30 §:n mukaisesti kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuollon kehittämisen suunnittelussa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitetun toiminta-alueen. Kunnan vastuulla olevaan sammutusveden hankintaan kuuluu lisäksi velvollisuus huolehtia sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottopaikoista luonnonvesilähteisiin.

Uudistetussa sammutusvesisuunnitelmassa on aiempaa tarkemmin määritelty sammutusveden saatavuuden vaatimukset, joiden on tarkoitus tukea ja järkevöittää kuntien vesihuoltoteknistä suunnittelua, olemassa olevien järjestelmien kunnossapitoa ja järjestelmien uudistusta. Määrittelyt perustuvat pelastustoimen riskiruutuaineistoon ja ruudun alueella arvioituun sammutusvesitarpeeseen.

Kuntien ylläpitämissä sammutusvedenottojärjestelmissä on runsaasti vaihtelua, osa järjestelmistä ei vastaa pelastuslaitoksen nykytarpeita. Kaupunkialueilla ja kuntakeskuksissa veden saatavuus on varmistettu, joskaan ei välttämättä pelastustoiminnan kannalta optimaalisimmalla tavalla. Vesihuoltojärjestelmät ovat ikääntyneitä ja laajoja korjauksia on toteutettu vähän.

Maakunnan maaseutumaisilla alueilla veden saatavuus perustuu luonnonvedenottoapaikkoihin ja/tai pelastuslaitoksen kuljetuskalustoon. Pohjois-Karjalan maantiede tukee hyvin vedenottoa luonnosta.

Vedenkuljetuskalusto on sijoitettu pelastusasemille. Vesihuoltoyksikkö on sijoitettu Kiihtelysvaaran pelastusasemalle ja kevennetty vesihuoltokyky Joensuun VPK:n tehtäväksi. Vesihuoltoyksiköllä varaudutaan tekemään vedenkuljetuksen runkolinja.

Pelastuslaitos on uudistanut käytössään olevaa pumppauskalustoa. Kalusto on sijoitettu sammus- ja säiliöautoihin. Pumppauskalusto mahdollistaa vedenottamisen luonnonvedenottoapaikoista.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tulee pystyä kuljettamaan vettä säiliöautokalustolla, ottamaan vettä vesijohtoverkostosta ja luonnonvesilähteestä sekä siirtämään vettä letkukalustolla alueella olevien riskien mukaisesti.

Laajimmat vedensiirtotarpeet aiheutuvat teollisuuden tulipaloissa ja maastopaloissa. Näihin sisältyy yhtäaikaaisesti pitkäaikainen, suuri vedentarve ja laaja letkukalustotarve.

Pelastuslaitoksen kyky kuljettaa ja siirtää vettä on tavoitetasossa. Sammutusveden saatavuutta tulee parantaa kuntayhteistyössä. Pelastuslaitoksen kyky ottaa vettä luonnonvesilähteestä on määrällisesti rajoittunut, kyky suurtehopumppaukseen perustuu ylimaakunnalliseen yhteistyöhön.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää omaa vedenkuljetuskykyä nykymuodossaan.

Pelastuslaitos toteuttaa kuntayhteistyötä sammutusveden saatavuuden parantamiseksi.

Kehittämistarve

Ei havaittu kehittämistoimenpiteitä.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on erityisesti varautunut maastopalojen sammutustoimintaan. Maastopalojen sammutustoiminta on pelastustoiminnan perustoimintaa kaikilla pelastusasemilla. Lisäksi pelastuslaitos on yhteistyössä muiden Itä-Suomen pelastuslaitosten kanssa kouluttanut erillisen muodostelman metsäpalojen sammutukseen.

Pelastuslaitos ylläpitää yhteistyötä metsäpalojen lentotähystystä suorittaviin kerhoihin ja toteuttaa harjoitustoimintaa näiden kanssa. Pelastuslaitokseen koulutetaan lentosammutuspäälliköitä. Pelastuslaitos ylläpitää kykyä tähystää ja paikantaa maastopaloja UAS-toiminnalla.

Pelastuslaitoksen kalustoa maastopalojen sammuttamiseen on kehitetty osana metsäpalohanketta. Hankkeen aikana on uudistettu käytössä olevaa kalustoa laajasti, mm. maastossa liikkumisen kyky ja henkilöstön suojausmahdollisuudet ovat parantuneet.

Liikenneonnettomuus- ja maastopelastaminen pelastustoiminnan perustoimintaa kaikilla pelastusasemilla. Liikenneonnettomuuspelastamisen erikoiskalustoa on koottu keskuspelastusasemalle ja päivystäville pelastusasemille. Maastopelastustoiminnan painopistealueita ovat luontomatkailukohteet, kuten Koli.

Pelastuslaitos varautuu sortumaonnettomuksiin, erityisesti poikkeusolojen riskianalyysin perusteella. Toiminta on järjestetty osaksi raskas pelastusjoukkuetoimintaa. Raskas pelastusjoukkue muodostetaan pelastuslaitoksen pelastajista ja sen kautta järjestetään pelastajien erikoiskoulutus. Raskaspelastusjoukkueen toiminta on kytketty sortumaonnettomuuksien valmiuksiin (tuenta, läpäisy, siirto, etsintä). Lisäksi toiminnan kautta toteutetaan erikoistava koulutus vaarallisten aineiden torjuntaan ja putoamisvaarallisella alueella työskentelyt PVAT2-tason tehtäviin (vaativa ylhäältä ja alhaalta pelastaminen).

Tarpeet ja tavoitteet

Raskas pelastusjoukkue ja metsäpalomuodostelma toimivat pelastushenkilöstön erikoistavan koulutuksen alustana, mutta myös operatiiviseen toimintaan käytettävänä joukkona tai osajoukkona.

Muodostelmien toiminnoille on erilliset toimintasuunnitelmat.

Pelastuslaitos kehittää sortumaonnettomuusvalmiuksia edelleen, erityisesti kalustollisen varautumisen ja yhteistoiminnan osa-alueilla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää raskas pelastusjoukkuetta ja metsäpalomuodostelmaa.

Pelastuslaitos varautuu liikenneonnettomuus- ja maastopelastustoimintaan, joka on pelastustoiminnan perustoimintaa kaikilla pelastusasemilla.

Pelastuslaitos kehittää mainittuja suorituskkyjä kalustollisen varautumisen ja yhteistoiminnan osa-alueilla (kansainvälinen, kansallinen ja Itä-Suomen yhteistyö sekä yhteistyökumppanit).

Kehittämistarve

Sortumaonnettomuuksien kalustolliset ja yhteistoiminnalliset valmiudet.

Kuva 7: Pelastajat tiellä. Liikenneonnettomuudet ovat keskeinen onnettomuustyyppi. Maakunnan teillä tapahtuu onnettomuuksia vuosittain n. 450 kappaletta. Onnettomuuspaikat ovat vaarallisia myös pelastushenkilöstölle. Älä kuvaa tai hurjastele!

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos ylläpitää kolmiportaista pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää. Järjestelmällä varmistetaan se, että pelastuslaitos pystyy toteuttamaan pelastuslain edellyttämällä tavalla pelastustoiminnan johtamisen.

Johtamisjärjestelmään kuuluvat pelastusjohtaja, päivystävä päällikkö, päivystävä palomestari ja alueelliset ryhmänjohtajat. Lisäksi pelastuslaitos varautuu perustamaan johtokeskuksen häiriötilanteissa ja suuronnettomuuksissa.

Päivystysjärjestelmällä huolehditaan pelastuslaitoksen valmiudesta, pelastusyksiköiden toiminnan ohjaamisesta, toiminnan valvonnasta ja viranomaisyhteistyöstä.

Päivittäisjohtamisjärjestelmällä varmistetaan myös pelastuslaitoksen työn johto virka-aikojen ulkopuolella.

Päivystysjärjestelmä muodostaa rungon tilannejohtamiselle ja pelastusmuodostelmien johtamiselle. Pelastustoiminnan johtamisen laajuus ja tarve vaihtelee, jonka vuoksi johtamiskyvyn on oltava tilanteen mukaan sopeutettavissa. Tämän takia pelastustoiminnan johtamiseen koulutetaan laajasti henkilöstöä sivutoimisesta pelastushenkilöstöstä, päätoimisesta pelastushenkilöstöstä, päätoimisesta alipäälylystöstä ja palopäälylystöstä. Johtamiskykyä ylläpidetään sisäisen koulutuksen ohjelman mukaan.

Henkilöstöryhmien välinen työjako pelastustoiminnan johtamisessa vastaa yleisiä valtakunnallisia järjestelyjä.

Pelastuslaitos tukeutuu pelastustoiminnan johtamisen tukipalveluissa Itä-Suomen pelastuslaitosten johtokeskukseen (ITÄJOKE), jonka toiminta on toteutettu osana Pohjois-Savon pelastuslaitosta. Johtokeskusta kehitetään laitosten välisenä yhteistyönä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä ei ole havaittavissa suuria kehittämistarpeita. Kolmiportainen johtamisjärjestelmä vastaa pelastustoiminnan johtamisen tarpeisiin.

Pelastuslain muutoksen perustella yhteistoiminta-alueen pelastusviranomaiselle annettiin pelastustoiminnan johtamisen ja ylimaakunnallisen koordinaation tehtäviä. Lisäksi sisäministeriö on antanut asetuksen pelastuslaitosten velvollisuudesta koota tilannekuvaa ja toteuttaa tilannekeskustoimintaa yhteistoiminta-alueella.

Näiden tehtävien hoitaminen ja käytännön toteuttaminen vaatii pelastuslaitosten välisen yhteistyön tiivistämistä ja mahdollisesti yhteisiä pelastustoiminnan johtamisen resursseja.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos varautuu johtamaan pelastustoimintaa varmistetulla johtamisjärjestelmällä. Johtamisjärjestelmään kuuluvat pelastusjohtaja, päivystävä päällikkö, päivystävä palomestari ja pelastusryhmäjohtajat.

Pelastuslaitos varautuu perustamaan johtokeskuksen häiriötilanteissa ja suuronnettomuuksissa, jota johtaa pelastusjohtaja tai hänen sijaisensa.

Pelastuslaitos toteuttaa tilannekeskustoimintaa vähintään lainsäädännön vaatimassa laajuudessa yhteistoiminta-alueella.

Kehittämistarve

Pelastustoiminnan johtamiskyvyn vaatiman ylläpitokoulutuksen kehittäminen sekä johtamistehtävissä toimivien ammatillinen täydennyskoulutus.

Pelastuslaitosten välinen yhteistyö tilannekeskustoiminnan kehittämisessä.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitokset toteuttavat yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista

Tarpeet ja tavoitteet

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta. Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitokset toteuttavat yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista.

Päätös palvelutasosta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on mukana tilannekeskustoiminnassa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista.

Kehittämistarve

Toimintaa kehitetään jatkuvana toimintana Pohjois-Savon pelastuslaitoksen johdolla.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos varautuu antamaan virka-apua muille viranomaisille. Virka-apu on luonteeltaan kalusto- tai henkilöstöapua tai molempia yhdessä. Virka-avun antamisesta päätetään pelastuslaitoksen työjärjestyksen mukaisella tavalla.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos varautuu antamaan virka-apua muille viranomaisille.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos varautuu antamaan virka-apua muille viranomaisille. Annettavasta virka-avusta päätetään tapauskohtaisesti työjärjestyksen mukaisessa järjestyksessä.

Kehittämistarve

Toimintaa ylläpidetään, ei kehittämistarpeita.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on laatinut vaaditut suunnitelmat kansainvälisen avun vastaanottamisesta yhdessä muiden pelastuslaitosten kanssa. Henkilöstö on osana kansainvälisen pelastustoimen koulutusta harjoitellut kansainvälisen avun vastaanottamista.

Pelastuslaitos on harjoitellut ja toteuttanut kansainvälisen avun antamista osana metsäpalomuodostelman toimintaa. Metsäpalomuodostelmalla on erilliset suunnitelmat avunantamistilanteisiin.

Pelastuslaitoksella on yhteistyösopimus Karjalan tasavallan palohallinnon kanssa, jossa on sovittu toimintamalleista raja-alueen onnettomuustilanteisiin.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella on suunnitelma kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi.

Pelastuslaitos kouluttaa henkilöstöä kansainvälisen pelastustoimen tehtäviin.

Pelastuslaitos osallistuu metsäpalomuodostelman kautta toteutettavaan sertifiointiin, jossa sen valmius antaa kansainvälistä apua arvioidaan.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on valmius ottaa vastaan kansainvälistä apua ja antaa kansainvälistä apua yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.

Pelastuslaitos varautuu antamaan kansainvälistä apua osana EU:n pelastuspalvelumekanismia.

Pelastuslaitos varautuu antamaan ja ottamaan vastaan onnettomuusilmoituksia, jotka koskevat valtakunnan rajan läheisyydessä tapahtuvia onnettomuuksia.

Kehittämistarve

Kansainvälisen avun vastaanottamisen järjestelyjen edellyttämää suunnittelua toteutetaan yhteistyöalueella.

Kuva 8: Pelastuslaitoksen henkilöstöä kansainvälisellä tehtävällä. Pelastuslaitos osallistuu Euroopan pelastuspalvelumekanismiin toimintaan yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje

Palvelutason nykytilan kuvaus

Hälytysohje kuvaa kokonaisuuden, joilla muodostetaan hälytettävät vasteet hätäkeskuksen suorittaman riskinarvioinnin perusteella.

Hälytys suunnitelmassa on otettu huomioon vasteen muodostuminen eri tehtävätyypeissä tehtävän sijainnin mukaisesti. Hälytys suunnitelmassa on tehtävätyypin mukainen erikoiskalusto.

Tarpeet ja tavoitteet

Hälytysohje muodostaa perustan pelastuslaitoksen toiminnalle. Hälytysohje on ajantasainen ja sen toimivuutta arvioidaan muun muassa onnettomuusselosteista kerättävän tiedon ja hälytystoiminnasta saatavan palautteen perusteella.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää hälytysohjetta.

Kehittämistarve

Toimintaa ylläpidetään, ei kehittämistarpeita.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitosten välinen yhteistyö on saumatonta Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Kainuun ja Etelä-Karjalan pelastuslaitosten kanssa. Yhteistyötehtävät ovat viikoittaisia. Voimavaroja käytetään lähimmän yksikön periaatteella. Lisäksi varaudutaan käyttämään ja antamaan käyttöön muita pelastuslaitosten suorituskykyjä.

Itä-Suomen alueella keskinäisen avunannon yhteyspaikkana on tilannekeskus ISTIKE. Tilannekeskuksessa ylläpidetään tietoja muun muassa erikoiskalustoista ja tämä parantaa mahdollisuuksia pyytää käyttöön tarvittavia resursseja.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä toisten pelastuslaitosten kanssa yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Pelastuslaitoksen ei ole tarpeellista ylläpitää kaikkia suorituskkyjä itsenäisesti. Erityisesti pelastustoimen yhteistoiminta-alueella keskinäistä avunantoa tulee tiivistää. Tämä edellyttää nykyistä laajempaa yhteistyötä operatiivisen toiminnan suunnittelussa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitosten keskinäisestä avunannosta on sovittu YTA-alueen yhteisessä sopimuksessa. Sopimuksessa on kuvattu avunannon suunnittelun periaatteet.

Kehittämistarve

Operatiivisen toiminnan suunnittelua yhteistoiminta-alueella kehitetään osana tilannekeskustoiminnan kehittämistä palvelutasopäätöskauden aikana.

4.3.3 Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos ylläpitää säännöllistä yhteydenpitoa pelastustoimintaan osallistuviin viranomaisiin ja kumppaneihin.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen on varauduttava pelastustoimintaan yhteistyötahojen kanssa. Kiinteiden yhteistyökumppaneiden kanssa yhteistoiminta perustuu sopimuksiin. Muiden tahojen kanssa yhteistoiminnan periaatteet, toimivaltakysymykset ja yhteydenpitotavat on määritelty suunnitelmissa. Yhteistoiminnan edellytyksiä ylläpidetään koulutus- ja harjoitustoiminnalla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos varautuu pelastustoimintaan liittyvään yhteistyöhön ylläpitämällä sopimuksia ja suunnitelmia sekä toteuttamalla harjoitus- ja koulutustilaisuuksia keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on laatinut erillisiä suunnitelmia paikallisten onnettomuusuhkien torjuntaan. Tällaisia suunnitelmia ovat muun muassa tulvatilanne-, myrskytuho- ja metsäpalosuunnitelmat. Näiden lisäksi pelastuslaitos on toteuttanut suunnitelmat liikenneonnettomuustyyppeihin; raide-, ilma-, ja tieliikenteeseen.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen suunnitelmarakenne on kattava ja se vastaa onnettomuuksia. Suunnitelmia uudistetaan päivitysvälin mukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää tarpeellista määrää suunnitelmia paikallisen onnettomuusuhkien torjuntaa koskien.

Kehittämistarve

Suunnitelmia uudistetaan päivitysvälin mukaisesti

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos toteuttaa yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa ulkoiset pelastussuunnitelmat.

Suunnitelmat on laadittu aikamääreiden mukaisesti ja ne on uudistettu päivityskierron mukaisesti vastaamaan ulkoisista pelastussuunnitelmista annettua ohjetta.

Suunnitelmien koordinaatio on vastuutettu pelastuslaitoksessa yhden viranhaltijan tehtäviin ja suunnitelmien laadintaan osallistuu tarvittava määrä muita viranhaltijoita.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos toteuttaa suunnitelmien päivitykset ja vaaditun harjoittelutoiminnan yhdessä toiminnanharjoittajien muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa suunnitelmien päivitykset ja vaaditun harjoittelutoiminnan yhdessä toiminnanharjoittajien ja muiden viranomaisten kanssa.

Kehittämistarve

Ulkoisten pelastussuunnitelmien sisältöjen kehittämistä on tarpeellista toteuttaa päivitystoiminnan yhteydessä. Samoin on tarpeen parantaa tilannekeskustoiminnallisuuksia ulkoisen pelastussuunnitelman kohteissa.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimintaan osallistuva pelastuslaitoksen henkilöstö on työsuhteessa pelastuslaitokseen ja heidän asemansa perustuu työsopimukseen. Työ tehdään pelastuslaitoksen johdon ja valvonnan alaisena.

Vapaaehtoisia osallistuu pelastustoimintaan mm. järvipelastusyhdistyksistä ja pelastuskoirayhdistyksistä. Näiden yhdistysten kanssa on tehty yhteistoimintasopimukset.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos käyttää pelastusalalla toimivien yhdistysten vapaaehtoisia sopimusperusteisesti pelastustoiminnassa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos käyttää pelastusalalla toimivien yhdistysten vapaaehtoisia sopimusperusteisesti pelastustoiminnassa.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa edistetään sivutoimisen henkilöstön foorumin toiminnalla. Foorumi on kokoonpano, jossa kaikkien pelastusasemien sivutoimisen henkilöstön edustajat osallistuvat pelastuslaitoksen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Toiminta on vakiintunut ja toteutuu suunnitelmallisesti.

Vapaaehtoistoimintaa edistetään laatimalla sopimuksia VPK-yhdistysten ja muiden pelastusalalla toimivien yhdistysten kanssa.

Vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi pelastuslaitos toteuttaa yhteistyötä Pohjois-Karjalan pelastusalanliitto ry:n kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos omilla toimenpiteillään edistää pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa Pohjois-Karjalassa. Toiminnan keskiössä ovat pelastustoimintaa ja varautumista tukevat vapaaehtoistoiminta sekä pelastusalan nuorisotoiminta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tukee sopimusperusteisesti yhdistysten toimintaa pelastusalan vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi. Pelastuslaitos tukee toimintaa tarjoamalla käyttöön toimitiloja, kalustoa, osaamista ja taloudellisia kannustimia. Näiden käytöstä ja määristä sovitaan erikseen.

Toiminnan keskiössä ovat pelastustoimintaa ja varautumista tukevat vapaaehtoistoiminta sekä pelastusalan nuorisotoiminta.

Kehittämistarve

Ei havaita kehittämistarpeita.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelutason nykytilan kuvaus

Terveystarkastustoimintaa toteutetaan samoin periaattein sivutoimiselle pelastushenkilöstölle kuin päätoimiselle pelastushenkilöstölle.

Tarpeet ja tavoitteet

Terveystarkastustoiminnassa noudatetaan työterveyslaitoksen suosituksia pelastushenkilöstön työterveyskäytännöistä ja ne on toimeenpantu työterveyshuollon suunnitelmalla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön työterveyspalvelut ostetaan työterveyslaitoksen suosituksen mukaisesti. Periaatteet lakisääteisille työterveyspalveluille ovat samat kuin päätoimisen henkilöstön palveluissa.

Kehittämistarve

Ei kehittämistarpeita.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sivutoimisen pelastushenkilöstön koulutus perustuu sisäisen koulutuksen ohjelmaan. Palokuntakoulutuksen toteuttaa Pohjois-Karjalan pelastusalanliitto ry.

Koulutus on järjestetty siten, että uuden henkilön aloittaessa, hänet pystytään kouluttamaan noin vuoden kuluessa hälytystoimintakelpoiseksi.

Tarpeet ja tavoitteet

Palokuntakoulutusta tulee järjestää suunnitelmallisesti siten, että vuosittain peruskoulutuksen aloittaa noin 40 henkilöä ja he saavuttavat pelastustoiminnan kelpoisuuden noin vuoden kuluessa toiminnan aloittamisesta.

Palokuntakoulutusta on pystyttävä tarjoamaan myös pidempään työssä olleelle sivutoimiselle henkilöstölle, mm. kertaavan ja täydentävän koulutuksen muodossa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tilaa pelastusalanliitolta palokuntakoulutusta määrän, joka tarvitaan sivutoimisen henkilöstömäärän pitämiseksi nykytasossa.

Palokuntakoulutuksien suorittamista seurataan valtakunnallisella SPEK:n järjestelmällä.

Kehittämistarve

Palokuntakoulutusjärjestelmää kehitetään siten, että kouluttajien saatavuutta parannetaan sekä kurssien toteuttamisaikatauluja julkaistaan pidemmällä aikavälillä.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestönsuojelun varautumisen suunnittelu- ja koordinaatiovastuu on Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen siviilivalmiusyksikön vastuualueella. Suunnitelmat sisältävät niin normaalioloissa tarvittavat suojaväistöt sekä poikkeusoloissa tarvittavat väestönsuojelun suunnitelmat. Suunnittelukokonaisuus pohjautuu normaaliolojen suunnitelmiin. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma ja väestönsiirtosuunnitelma on päivitetty 2023.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen suunnittelukokonaisuus noudattaa pelastuslaitoksen normaaliolojen toimintamallia. Suunnitelmakokonaisuudesta muodostetaan suunnitelmahierarkia, joka muodostaa toiminnallisesti kokonaisuuden päivittäisestä toiminnasta poikkeusoloihin.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos vastaa evakuointi- ja väestönsiirtosuunnitelman ylläpidosta (ml. suojaväistöt, väestönsiirto) ja sen toteuttamiseen tarvittavista sopimuksista (ml. kuljetuspalvelut).

Evakuointisuunnitelmaan liittyvät tilavaraukset on tehty kuntien ja puolustusvoimien kanssa.

Pelastuslaitoksella on yleinen valmiussuunnitelma.

Mainitut suunnitelmat päivitetään seuraavan kerran vuonna 2027.

Tehtävän hoitamiseen kohdistetaan yksi henkilötyövuosi.

Kehittämistarve

Suunnitteluun liittyvän viranomaisyhteistyön tiivistämiselle on tarvetta, erityisesti sosiaali- ja terveystoimen osalta.

Suunnitelmahierarkian muodostaminen.

Kehittävät toimenpiteet toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pohjois-Karjalassa on varautumisen yhteensovittamiseksi perustettu Pohjois-Karjalan varautumisen rakenteet; Pohjois-Karjalan valmiusfoorumi, valmiussihteeristö sekä paikalliset

valmiusryhmät. Rakenteiden tehtävänä on yhteensovittaa ja kehittää Pohjois-Karjalan turvallisuutta sekä yhteistä varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Pohjois-Karjalan alueellisen yhteisen varautumisen rakenteiden valmiussihteeristö toimii myös valtioneuvoston asetuksen mukaisena väestönsuojeluun varautumisen yhteistoiminnallisena ryhmänä (570/2024). Pohjois-Karjalan varautumisen rakenteille laaditaan toimintasuunnitelma.

Viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa on yhteensovittaminen toteutettu kahdenvälisillä suunnitteluhetkillä salassa pidettävien asioiden osalta.

Tarpeet ja tavoitteet

Pohjois-Karjalan varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin ja väestönsuojelutehtäviin perustuu kansallisiin ja alueellisiin riskeihin. Yhdenmukaisen riski- ja uhka-arvioilla saavutetaan yhtenäinen toiminta viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä. Kansallisia ja alueellisia riskejä ja niiden muutoksia seurataan säännöllisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos osallistuu Pohjois-Karjalan varautumisen rakenteiden työskentelyyn, jossa keskeiset suunnitelmat yhteensovitetaan.

Yhteensovitettavat suunnitelmat tarkastellaan varautumisen rakenteissa palvelutasopäätöskausittain tai tilanteen muutoin niin edellyttäessä (mm. organisatoriset muutokset, turvallisuustilanne, toiminnassa havaitut puutteet).

Tehtävän hoitamiseen kohdistetaan yksi henkilötyövuosi.

Kehittämistarve

Pohjois-Karjalassa varautumisen rakenteet ovat vakiintuneet työskentelytavoiltaan. Erityisiä kehittämistarpeita ei havaita.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestönsuojeluorganisaatio vastaa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen normaaliolojen toiminta- ja vastuualueita. Organisaatio varautuu toteuttamaan normaalioloissa tapahtuvien toimintojen lisäksi lisääntyvään viestintään, onnettomuustilanteiden hoitamiseen sekä väestönsuojaamiseen ja -siirtämiseen.

Pelastuslaitoksen toimintojen painopisteitä muutetaan uhkakuvan perusteella, muun muassa palotarkastuksia muutetaan väestönsuojien kunnostamisen ohjaamiseen ja tarkastamiseen.

Organisaatio muodostuu pelastuslaitoksen palveluksessa olevista pää- ja sivutoimisista henkilöistä sekä muutamista ulkopuolisista henkilöstöryhmistä, kuten kylien pelastusryhmistä.

Väestönsuojeluorganisaatio on suunniteltu pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa ja se perustetaan poikkeusoloissa. Toiminta väestönsuojelutilanteissa toteutetaan pelastusasemilta, tarvittaessa siirrytään väistö- ja suojatiloihin.

Pelastuslaitos ylläpitää varautumistehtävien henkilörekisteriä.

Tarpeet ja tavoitteet

Väestönsuojeluorganisaatio kykenee toimimaan toiminta-alueittain itsenäisesti.

Organisaation toiminta kytketään normaaliolojen toimintaan, jolloin toimintamallit ovat mahdollisemman tuttuja ja harjoiteltuja.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoimen vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämää organisaatiota.

Pelastuslaitos on varautunut siirtämään toimintansa väistö- tai suojatiloihin.

Pelastuslaitos ylläpitää varautumistehtävien henkilörekisteriä.

Pelastuslaitos on määritellyt tarvitsemansa kriittisen materiaalin ja varannut tarvitsemansa ulkopuolisen materiaalin, kuten ajoneuvot. Materiaalivaraukset tarkastetaan viiden vuoden välein.

Väestönsuojeluorganisaatio kykenee toimimaan toiminta-alueittain itsenäisesti.

Pelastuslaitos ylläpitää väestönsuojelutehtäviin varautumisen rekisteriä.

Väestönsuojeluorganisaation päivittäminen vaatii työpanosta kausittain.

Kehittämistarve

Kriittinen materiaali tulee määrittää ja päivittää osana varautumista ja väestönsuojelun suunnittelua.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pää- ja sivutoimista henkilöstöä on varattu riittävä määrä. Henkilövaraukset on tehty asevelvollisista henkilöistä. Henkilövaraukset on tehty siviilivalmiusyksikön toimesta yhdessä Kainuun prikaatin Pohjois-Karjalan aluetoimiston kanssa.

Pelastuslaitoksen tarvitsemat ja väestönsiirtoihin käyttävät tilat on tarkastettu yhdessä kuntien kanssa. Kaikki tilat on yhteensovitettu Kainuun prikaatin Pohjois-Karjalan aluetoimiston kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Henkilöstö ja tilavarauksilla varmistetaan pelastuslaitoksen palvelutuotanto normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutehtävissä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos on tehnyt tarvitsemansa henkilöstön osalta varaukset.

Henkilöstö varataan tehtäviin ensisijaisesti normaaliajan työtehtävien mukaisiin tehtäviin.

Varaukset päivitetään palvelutasopäätöskausittain.

Kehittämistarve

Pelastusasemien rakentamisen yhteydessä tulee rakentaa pelastusasemalle väestönsuoja siinäkin tapauksessa, ettei väestönsuojan rakentamisvelvoite täyty. Väestönsuojan rakentamisella varmistetaan pelastuslaitoksen henkilöstön suojautuminen.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen johto- ja erityishenkilöitä koulutettu Pelastusopistolla ammattikurssien yhteydessä. Suunnitelmallista väestönsuojelukoulutusta ei ole toteutettu. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella henkilöstö pääasiallisesti sijoitetaan vastaaviin tehtäviin kuin normaalioloissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Tarvittava koulutus hankitaan pelastusopistolta.

Päätös palvelutasosta

Johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve esitetään vuosittain pelastusopistolle.

Johto- ja erityishenkilöstötehtäviin sijoitetut suorittavat täydentävän koulutuksen palvelutasopäätöskauden aikana.

Kehittämistarve

Tarkentava koulutusohjelma laaditaan vuoden 2026 aikana.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pohjois-Karjala on jaettu kolmeen pelastuskomppaniaan. Jaolla varmistetaan johtamisedellytykset kaikissa tilanteissa. Pelastuskomppaniat on jaettu pelastusjoukkueiden vastuualueisiin. Vastuualueiden rajat ovat yhtenevät poikkeusolojen väestönsuojelun, ensihoidon sekä huolto- ja logistiikkapalvelujen kanssa.

Pelastuslaitoksen johtokeskus on sijoitettu suojatiloihin. Pelastuskomppanioiden johtamispaikoille on suunniteltu väistötilat. Viestiyhteydet on varmistettu erillisillä radiopuhelin- sekä satelliittipuhelinjärjestelmillä. Tietoliikenneyhteyksissä käytetään turvallisuusverkkoa.

Tarpeet ja tavoitteet

Johtamisjärjestelmä on varmistettu siten, että pelastuskomppanioiden itsenäinen toiminta on mahdollista väestönsuojelutilanteissa. Johtamispaikkojen siirtosuunnitelmat väistötiloihin on laadittava palvelutasokauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen organisaatio normaalioloissa pidetään sellaisena, että se muodostaa organisaatiorungon myös poikkeusoloissa.

Johtamisjärjestelmä on varmistettu siten, että pelastuskomppanioiden itsenäinen toiminta on mahdollista väestönsuojelutilanteissa.

Pelastuslaitoksen johtokeskus on sijoitettu suojatiloihin. Pelastuskomppanioiden johtamispaikoille on suunniteltu väistötilat.

Viestiyhteydet on varmistettu erillisillä radiopuhelin- sekä satelliittipuhelinjärjestelmillä.

Kehittämistarve

Johtamispaikkojen johtamisvälineistön kehittäminen ja väistötilojen käyttöönottosuunnitelmien laatiminen palvelutasopäätöskauden aikana.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen ja kuntien välistä yhteistyötä tehdään Pohjois-Karjalan varautumisen rakenteiden kautta. Paikallisten valmiusryhmien kokouksissa yhteensovitetaan kuntien varautumista. Paikallisissa valmiusryhmissä on mukana viranomaisedustus, jolloin laaja-

alainen yhteistyö kuntien kanssa on mahdollinen. Kuntien välinen yhteistyö varautumisessa paranee. Salassa pidettävät asiat käsitellään kahdenkeskisesti.

Pelastuslaitos tukee kuntia varautumisessa kahdenkeskisesti kunnan niin pyytäessä. Tukeminen perustuu hyvinvointialueen ja kuntien välillä tehtyyn sopimukseen.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos toimii kuntien kanssa yhteistyössä paikallisen varautumisen ja väestösuojelun edistämiseksi.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos osallistuu paikallisten valmiusryhmien toimintaan.

Pelastuslaitos toteuttaa kahdenvälistä yhteistyötä kuntien kanssa kuntakohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Pelastuslaitos on nimennyt jokaiselle kunnalle ensisijaisen pelastustoimen yhteyshenkilön.

Kehittämistarve

Toiminta on vakiintunut. Kehittämistarpeita ei havaita.

4.5.8 Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Erillinen asiakirja.
Liite

LUONNOS